

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**MRAVNOSTNÍ TRESTNÁ ČINNOST Z POHLEDU
KRIMINOLOGICKÉHO A TRESTNĚPRÁVNÍHO**

Autor práce: Adéla Španingerová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Adéla Španingerová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Mravnostní trestná činnost z pohledu kriminologického a trestněprávního

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Moral Criminal Activity from the Point of View of Criminology and Criminal Law

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů):

doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): Leden 2024

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem práce bude zmapovat problematiku mravnostní trestné činnosti z pohledu trestněprávního a kriminologického. Vedlejším cílem bude zkoumat vnímání a povědomí o mravnostní trestné činnosti ze strany veřejnosti, zda existuje spojitost mezi vnímáním mravnostní trestné činnosti a přesvědčením o jejím nárůstu.

Student: Adéla Španingerová	1.2.2024 datum	 podpis
Vedoucí práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	2.2.2024 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	2.2.2024 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	16.1.2024 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	26.2.2024 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. JUDr. Romanu Svatošovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ŠPANINGEROVÁ, A. *Mravnostní trestná činnost z pohledu kriminologického a trestněprávního: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2025. 86 s. Vedoucí bakalářské práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Klíčová slova: mravnostní trestná činnost, trestní právo, kriminologie, trestný čin

Tato bakalářská práce zkoumá mravnostní trestnou činnost z pohledu kriminologie a trestního práva. V teoretické části jsou vymezeny základní pojmy této problematiky, jako je trestní právo, kriminologie a trestný čin. Dále se práce věnuje analýze mravnostní trestné činnosti, jejím vybraným trestným činům a charakteristice obětí i pachatelů.

Praktická část je realizovaná pomocí dotazníkového šetření a zaměřuje se na vnímání mravnostní trestné činnosti veřejností, její povědomí o této problematice a názor na její vývoj.

ABSTRACT

ŠPANINGEROVÁ, A. *Moral Criminal Activity from the Point of View of Criminology and Criminal Law: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2025. 86 pgs. Supervisor: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Key words: moral criminal activity, criminal law, criminology, crime

This bachelor's thesis examines moral criminal activity from the point of view of criminology and criminal law. The theoretical part defines the basic concepts of this issue, such as criminal law, criminology and crime. Furthermore, the bachelor's thesis is devoted to the analysis of moral crime, its selected crimes and the characteristics of victims and perpetrators.

The practical part is carried out using a questionnaire survey and focuses on the public's perception of moral crime, its awareness of this issue and its opinion on its development.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Vymezení vybraných právních pojmů	11
2.1 Trestní právo	11
2.2 Kriminologie	13
2.2.1 Kriminologie a trestní právo	15
2.3 Trestný čin.....	16
2.3.1 Formální pojetí trestného činu	16
2.3.2 Materiální pojetí trestného činu	17
3. Mravnostní trestná činnost	18
3.1 Definice	18
3.2 Fenomenologie.....	19
4 Vybrané mravnostní trestné činy	21
4.1 Znásilnění.....	21
4.2 Pohlavní zneužití.....	24
4.3 Kuplířství	26
4.4 Šíření pornografie.....	28
5 Pachatelé a oběti mravnostní trestné činnosti	32
5.1 Pachatelé	32
5.1.1 Pachatelé z pohledu kriminologie	34
5.1.2 Pachatelé z pohledu trestněprávního.....	34
5.2 Oběti.....	35
5.2.1 Viktimologie	37
6 Shrnutí teoretické části.....	38
7 Výzkumné šetření.....	40
7.1 Cíl výzkumu.....	40
7.2 Hypotézy	40

7.3 Metodika	40
7.3.1 Metodika sběru dat	40
7.3.2 Technika sběru dat	41
7.3.3 Výzkumný soubor	41
7.3.4 Realizace výzkumu	41
7.3.5 Analýza dat.....	41
7.3.6 Etika výzkumu	41
7.3.7 Výsledky	41
7.4 Vyhodnocení praktické části	75
7.4.1 Interpretace výsledků	76
Závěr	78
Seznam použitých zdrojů	81
Seznam zkratek	84
Seznam tabulek a grafů	85

Úvod

Mravnostní trestná činnost představuje závažný společenský problém, který zasahuje do oblasti osobních práv a lidské důstojnosti. Tato kategorie trestných činů zahrnuje jednání, jež porušují normy týkající se mravnosti, tělesné integrity a osobní svobody, a má hluboké dopady jak na oběti, tak na celou společnost. Pro zajištění efektivní prevence a reakce na tuto formu kriminality je nezbytné porozumět nejen právnímu rámci, ale i tomu, jak tuto problematiku vnímá široká veřejnost.

Téma mravnostní trestné činnosti bylo zvoleno z důvodu jeho aktuálnosti a společenské závažnosti. Práce se zaměřuje také na zkoumání vnímání veřejnosti, jejich povědomí o současných trendech a o opatřeních v této oblasti. Výzkum má za cíl přispět k lepšímu pochopení vztahu mezi veřejným míněním a odbornými přístupy ke kriminalitě. Autorka této práce vnímá, že je důležité o této problematice hovořit a dostávat jí do povědomí široké veřejnosti.

Teoretická část práce je rozdělena na šest kapitol. Obsahem první kapitoly je cíl a metodika této bakalářské práce. V druhé kapitole se práce zabývá vybranými právními pojmy spojenými s problematikou mravnostní trestné činnosti a charakteristikou těchto pojmů. Třetí kapitola se věnuje definici mravnostní trestné činnosti. Obsahem čtvrté kapitoly jsou vybrané mravnostní trestné činy a jejich charakteristika. Pátá kapitola se věnuje obětem mravnostní trestné činnosti a pachatelům této činnosti. Poslední, šestá kapitola, se věnuje celkovému shrnutí teoretické části a porovnání kriminologického a trestněprávního pohledu.

V empirické části se práce věnuje analýze dotazníkového šetření prováděného mezi veřejností. Cílem empirické části je zkoumat vnímání a povědomí o mravnostní trestné činnosti ze strany veřejnosti, zda existuje spojitost mezi vnímáním mravnostní trestné činnosti a přesvědčením o jejím nárůstu.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem práce bude zmapovat problematiku mravnostní trestné činnosti z pohledu trestněprávního a kriminologického. Vedlejším cílem bude zkoumat vnímání a povědomí o mravnostní trestné činnosti ze strany veřejnosti, zda existuje spojitost mezi vnímáním mravnostní trestné činnosti a přesvědčením o jejím nárůstu.

Pro naplnění cílů práce bude tedy využita kombinace teoretického a empirického výzkumu. Teoretická část práce se zaměří na analýzu mravnostní trestné činnosti z pohledu trestního práva a kriminologie. Budou popsány základní definice mravnostní trestné činnosti, klíčové právní normy a specifika trestní odpovědnosti pachatelů, stejně jako kriminologické faktory, které mohou přispívat k páchání této trestné činnosti. V této části bude práce vycházet z odborné literatury, zákonů a odborných studií.

Empirická část práce bude založena na dotazníkovém šetření mezi širokou veřejností. Data získaná z dotazníků budou analyzována kvantitativními metodami, s důrazem na zjištění případných vzorců a souvislostí mezi vnímáním veřejnosti a odbornými pohledy. Výsledky empirického šetření budou následně srovnány s teoretickými závěry, což umožní provést komplexní analýzu a porovnání kriminologického a trestněprávního přístupu k této problematice.

2 Vymezení vybraných právních pojmů

2.1 Trestní právo

Trestní právo je klíčovým odvětvím právního řádu České republiky, patřícím do sféry práva veřejného. Charakteristickým znakem veřejného práva je nerovné postavení stran, kdy stát jako nositel moci vůči jednotlivci uplatňuje své pravomoci. Účelem trestního práva je ochrana společnosti a jednotlivců před trestnou činností, která narušuje právní pořádek a společenské normy. Trestní právo stanoví, jaké jednání je považováno za trestný čin, jaké sankce za něj hrozí a jakým způsobem jsou tresty ukládány a vykonávány.

Trestní právo se dělí na dvě neoddělitelně spjaté části: hmotné a procesní. Trestní právo hmotné definuje trestné činy a sankce za jejich spáchání. Tvoří tak základní rámec pro ochranu hodnot společnosti, jako je život, zdraví, majetek nebo veřejný pořádek. Trestní právo procesní upravuje postup orgánů činných v trestním řízení, tedy proces, jakým způsobem jsou trestné činy vyšetřovány, stíhány a trestáni pachatelé. Obě složky trestního práva jsou na sobě závislé. Hmotné právo bez procesního nemůže být efektivně aplikováno, protože jeho realizace vyžaduje právně upravený postup. Naopak procesní právo by bez existence hmotného práva postrádalo obsah a smysl, neboť jeho primární funkcí je zajištění spravedlivého uplatnění hmotného práva.¹

Hlavním právním pramenem trestního práva hmotného je zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“ nebo TZ“), který upravuje podstatné aspekty této oblasti práva. Trestní zákoník je systematicky členěn do dvou částí – obecné a zvláštní. Obecná část poskytuje teoretický základ pro aplikaci trestního práva. Obsahuje definice klíčových pojmů, jako jsou trestný čin, pachatel nebo zásady trestního řízení. Dále stanovuje obecné podmínky odpovědnosti za trestné činy a pravidla pro ukládání trestů. Zvláštní část se zaměřuje na konkrétní trestné činy, které jsou řazeny podle chráněných zájmů do jednotlivých hlav. Například trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti jsou zahrnuty v hlavě III trestního zákoníku a zahrnují tzv. mravnostní trestné činy. Tyto činy se dotýkají základních práv a svobod jedince, zejména v oblasti sexuální integrity.

¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. 3. vyd., Praha: Linde, 2008, str. 17 – 19.

Trestní právo procesní, které se řídí zákonem č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“ nebo „TR“), upravuje postup orgánů činných v trestním řízení. Tento zákon stanoví pravidla pro zajištění spravedlivého procesu, a to od zahájení trestního řízení až po vykonání rozhodnutí. Je neoddělitelně spjat s trestním právem hmotným, protože právo hmotné je realizováno prostřednictvím procesních pravidel.

Trestní zákoník a trestní řád společně tvoří základní rámec trestního práva v České republice, přičemž oba zákony zdůrazňují ochranu práv jednotlivců i společnosti jako celku. Tento systém umožňuje účinné stíhání trestných činů a zároveň garantuje dodržování zásad právního státu.

Trestní právo lze dále členit podle povahy subjektu, a to na trestní právo dospělých a trestní právo mladistvých. Právní úprava pro mladistvé je zakotvena v zákoně č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudnictví ve věcech mládeže“ nebo „ZSVM“). Tento zákon je považován za lex specialis ve vztahu k trestnímu zákoníku, což znamená, že obsahuje specifická pravidla a principy aplikovatelné pouze na mladistvé. Pokud zákon o soudnictví ve věcech mládeže určitou situaci neupravuje, použije se trestní zákoník jako obecná právní norma. Tato speciální úprava reflektuje rozdíly mezi dospělými a mladistvými, zejména s ohledem na psychologický a sociální vývoj mladistvých. Jejím cílem je nejen potrestání protispolečenského jednání, ale především výchova a resocializace mladistvých pachatelů. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže klade důraz na zajištění individuálního přístupu, což zahrnuje například ukládání výchovných, ochranných či trestních opatření namísto standardních trestů. Rozšíření této úpravy vychází z přesvědčení, že mladiství, na rozdíl od dospělých pachatelů, mají větší potenciál k nápravě, což vyžaduje zvláštní přístup v trestním řízení i při ukládání sankcí. Tento systém tedy podporuje možnost návratu mladistvého pachatele do společnosti jako odpovědného člena.²

Trestní právo plní ve společnosti několik základních funkcí, které dohromady tvoří soudržný a efektivní systém ochrany právních hodnot a právního pořádku. Jednou z klíčových funkcí je regulativní role trestního práva. Tato funkce spočívá ve stanovení pravidel a podmínek, za jakých je určité jednání považováno za trestný čin, a vymezení

² JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. 3. vyd. Praha: Linde, 2008, str.18.

sankcí, které lze za takové jednání uložit. Trestní právo tímto způsobem jasně stanovuje hranice přípustného chování a dává jednotlivcům návod, jak se v rámci společnosti chovat. Další významnou funkcí je ochranná role, jejímž cílem je chránit základní hodnoty společnosti, jako jsou život, zdraví, svoboda, majetek či veřejný pořádek. Trestní právo působí jako štít proti jednání, které tyto hodnoty ohrožuje, a zajišťuje jejich zachování pro jednotlivce i celou společnost. Neméně důležitá je preventivní funkce, která směřuje k předcházení páchaní trestné činnosti. Trestní právo má odstrašující účinek jak na jednotlivce, kteří již spáchali trestný čin (tzv. individuální prevence), tak na společnost jako celek (tzv. generální prevence). Hrozba trestu a možnost jeho reálného uplatnění mají motivovat potenciální pachatele k dodržování právních norem. Poslední, ale neméně podstatnou funkcí, je represivní role trestního práva. Tato funkce se zaměřuje na potrestání pachatele trestného činu s cílem zabránit jeho dalšímu protispolečenskému jednání. Potrestání plní nejen odstrašující úlohu, ale zahrnuje i výchovný prvek, jehož cílem je resocializace pachatele a jeho reintegrace do společnosti jako jejího řádného člena.³

2.2 Kriminologie

Pojem kriminologie pochází z latinského slova *crimen* (zločin) a řeckého *logos* (věda, učení). Kriminologie je samostatná interdisciplinární věda, která pomocí teoretických přístupů a empirických metod zkoumá kriminalitu. Zabývá se stavem, dynamikou a strukturou kriminality, pachateli, oběťmi, jejich vzájemným vztahem a způsoby kontroly kriminality. Tyto aspekty budou detailněji rozebrány v následujících odstavcích.⁴

Autor Tomáš Gřivna a kolektiv naopak považuje kriminologii za multidisciplinární vědu, protože stojí na pomezí několika oborů, jako je psychologie, sociologie, trestní právo nebo pedagogika. Zároveň však upozorňuje, že samotný multidisciplinární přístup nestačí. Pro zpracování poznatků z těchto oborů je nezbytné využívat i přístup interdisciplinární, který umožňuje jejich vzájemné propojení a integraci.⁵

Autorka se přiklání k názoru, že kriminologie je interdisciplinární věda. Domnívám se, že právě propojení poznatků z různých oborů, jako je psychologie,

³ CHMELÍK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009, str. 20.

⁴ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, str. 15–16.

⁵ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologie*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2014, str. 24.

sociologie nebo trestní právo, poskytuje ucelenější pohled na složitý fenomén kriminality. Nestačí pouze čerpat informace z různých vědních disciplín, ale je třeba je vzájemně integrovat a hledat mezi nimi souvislosti. Například při zkoumání pachatele nelze zanedbat ani právní odpovědnost, ani psychologické motivace či sociální kontext jeho jednání. Interdisciplinární přístup je tak nezbytný pro pochopení nejen příčin kriminality, ale i její prevence a kontroly. Tento názor podporuje i Gřivna, který uznává, že multidisciplinární přístup sám o sobě nestačí, což potvrzuje důležitost interdisciplinárního propojení. Podle něj nepostačuje multidisciplinární přístup, protože je potřeba, aby všechny tyto poznatky byly zpracovávány interdisciplinárně.⁶

Ačkoli neexistuje jednotná definice kriminologie, většina definic se zaměřuje na pojem kriminality. Tento pojem není jednotně definován, ale obvykle se k němu přistupuje z dvou hlavních pohledů: legálního a sociologického. Z hlediska legálního pojetí je kriminalita chápána jako veškerá trestná činnost, která byla spáchána na určitém území v určitém časovém období. Tato definice se často využívá v oficiálních statistických přehledech, například v policejních statistikách. V tomto rámci se pojem trestného činu z kriminologického pohledu prakticky shoduje s definicí trestného činu podle trestního práva.⁷

Z hlediska sociologického pojetí kriminality se tento termín chápe širším způsobem než pouze jako trestná činnost definovaná právem. Kriminalitou se zde rozumí i takové jednání, které sice není trestné podle zákona, ale je společností považováno za neakceptovatelné nebo netolerovatelné. Tento přístup zdůrazňuje, že kriminalita není vždy o právních normách, ale také o sociálních normách a hodnotách, které se mohou lišit mezi různými kulturami, společenskými vrstvami nebo v průběhu času.⁸

Hlavním cílem kriminologie je hledat odpovědi na otázky, proč ke kriminalitě dochází a jak jí lze účinně předcházet. Za tímto účelem shromažďuje důležité informace o kriminalitě a jejích souvislostech, analyzuje příčiny a podmínky, které ji ovlivňují, a navrhuje opatření, která by tyto příčiny odstranila nebo alespoň omezila jejich negativní vliv. Kriminologie se zaměřuje na zkoumání kriminality, jejích projevů, struktury a vývoje. Tento přístup, nazývaný kriminální fenomenologie, se soustředí na to, jak se kriminalita projevuje v různých obdobích a na různých místech, a na zjištění jejích

⁶ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologie*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2014, str. 24.

⁷ JELÍNEK, J. *Kriminologie*. 1. vyd. Praha: Leges, 2021, str. 21–22.

⁸ Tamtéž.

základních vzorců. Kriminologie se však neomezuje pouze na popis těchto jevů, ale zkoumá také příčiny kriminality, což se označuje jako etiologie. Zkoumání příčin je klíčové pro pochopení toho, proč dochází k trestné činnosti, a pro nalezení efektivních způsobů, jak jí předcházet. Pochopení těchto faktorů nám pomáhá lépe chápat, jak kriminalita vzniká, a umožňuje přijímat opatření, která mohou snížit její výskyt.⁹

Také kontrola kriminality je jedním z hlavních témat kriminologie. Tento pojem zahrnuje dvě základní složky: prevenci a represi. Prevence se zaměřuje na prevenci páchání trestné činnosti tím, že se odstraňují její příčiny, podporuje pozitivní sociální chování a vytváří prostředí, které snižuje riziko kriminality. Cílem prevence je tedy minimalizovat vznik trestných činů. Represe, naopak, zahrnuje opatření, která jsou aplikována v případě, že k trestné činnosti dojde, a má za cíl potrestat pachatele a odradit ostatní od spáchání podobného činu. Prevence a represe jsou tedy vzájemně propojené a obě mají klíčovou roli v rámci kontroly kriminality.¹⁰

Kriminologie se dělí na dvě hlavní části: obecnou a zvláštní. Obecná kriminologie se zaměřuje na teoretické základy oboru, definici kriminality, její vývoj, změny v její podobě a vlivy, které ji ovlivňují. Zkoumá také faktory, které souvisejí s pachateli a oběťmi trestné činnosti, prevenci kriminality a další obecné aspekty tohoto jevu. Naopak zvláštní část kriminologie se věnuje podrobné analýze konkrétních trestných činů, jejich kategoriím, strukturám, dynamice a specifickým preventivním a represivním opatřením zaměřeným na jednotlivé typy trestné činnosti.¹¹

2.2.1 Kriminologie a trestní právo

Kriminologie má úzký vztah k několika dalším vědním oborům, z nichž často čerpá. Mezi nejvýznamnější patří sociologie, psychologie, trestní právo, kriminalistika a forenzní vědy. Kriminologie má obzvlášť těsný vztah k právním vědám, jako je trestní právo, které se zaměřuje na právní definice a normy týkající se trestné činnosti, a k sociální patologii, která zkoumá sociální jevy spojené s deviantním chováním. Stejně tak úzce souvisí s forenzními vědami a kriminalistikou, které se zaměřují na vyšetřování trestných činů a analýzu důkazů.¹²

⁹ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, str. 23–25.

¹⁰ HOLCR, K. *Kriminológia*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, spol., 2008, str. 195–196.

¹¹ JELÍNEK, J. *Kriminologie*. 1. vyd. Praha: Leges, 2021, str. 24–25.

¹² Tamtéž, str. 29.

Kriminologie je považována za empirickou vědu, která zkoumá kriminalitu, pachatele, oběti a kontrolu kriminality prostřednictvím dat. Tato data, získaná například ze statistik, trestních spisů nebo rejstříků trestů, umožňují analyzovat stav, strukturu a dynamiku kriminality v konkrétním čase a prostoru. Jinými slovy, kriminologie se zaměřuje na to, co skutečně existuje, co je realitou. Trestní právo naproti tomu stanovuje ideální stav chování ve společnosti. Formuluje pravidla, jak by se lidé měli chovat, a určuje sankce za jejich porušení. Tento normativní přístup reflektuje požadovaný ideální stav.¹³

Na základě výše uvedeného lze říci, že kriminologie a trestní právo představují dvě navzájem se doplňující disciplíny, které mají společný cíl – porozumění kriminalitě a jejímu zvládnutí. Zatímco kriminologie se zaměřuje na analýzu skutečného stavu a poskytuje cenné poznatky o realitě, trestní právo usiluje o nastavení pravidel a hodnot, jež by měly tuto realitu zlepšit. Z pohledu autorky je klíčové, aby tyto dvě oblasti nadále spolupracovaly a vzájemně se ovlivňovaly, protože pouze propojením praktických poznatků s teoretickým rámcem lze efektivně reagovat na měnící se společenské podmínky a přispívat k větší spravedlnosti a bezpečí ve společnosti.

2.3 Trestný čin

Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. Tato definice je upravena v § 13 odst. 1 TZ. Avšak k trestní odpovědnosti za trestný čin je potřeba úmyslného zavinění, pokud tedy trestní zákon výslovně nestanoví, že postačí zavinění z nedbalosti.

Při posuzování trestného činu je důležité rozlišovat formální a materiální pojetí trestného činu.

2.3.1 Formální pojetí trestného činu

Formální pojetí trestného činu se zaměřuje na znaky, které jsou přesně vymezeny v zákoně a definují skutkovou podstatu trestného činu. Tyto znaky, označované jako typové znaky, zahrnují objekt, což je zájem chráněný zákonem, proti kterému čin směřuje, a objektivní stránku, která zahrnuje samotné jednání, následek a příčinnou souvislost mezi nimi. Dále zahrnují subjekt, tedy pachatele, u kterého je klíčový věk

¹³ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010, str. 12.

a přičetnost, a subjektivní stránku, která se vztahuje k zavinění pachatele, přičemž zavinění může být úmyslné nebo nedbalostní.¹⁴

Kromě typových znaků je nutné splnit i tzv. obecné znaky, mezi které patří věk pachatele (nejméně 15 let) a jeho přičetnost. Tyto znaky jsou základním předpokladem trestní odpovědnosti – pokud by osoba nesplňovala věkovou hranici nebo nebyla přičetná, nemohla by být za trestný čin odpovědná.¹⁵

Pokud se trestného činu dopustí mladistvý pachatel (osoba ve věku 15 – 18 let), jedná se o tzv. provinění. U mladistvých se navíc posuzuje jejich rozumová a mravní vyspělost. Pokud mladistvý v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby rozpoznal protiprávnost svého jednání nebo ho dokázal ovládat, není podle § 5 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže za čin trestně odpovědný.¹⁶

2.3.2 Materiální pojetí trestného činu

Materiální pojetí trestného činu se zaměřuje na společenskou škodlivost (nebezpečnost) činu, tedy na jeho skutečný dopad na společnost. Trestným činem je takové jednání, které významně ohrožuje nebo poškozuje chráněné zájmy společnosti, například ochranu života, zdraví, majetku nebo veřejného pořádku. I když jednání splňuje formální znaky trestného činu, tedy odpovídá definici v zákoně, nemusí být vždy považováno za trestné, pokud nemá dostatečnou míru společenské škodlivosti. Toto pojetí se používá k posouzení, zda je daný čin natolik závažný, aby vyžadoval trestní postih. U dospělých pachatelů musí mít čin míru škodlivosti vyšší než nepatrnou, aby byl považován za trestný čin podle trestního zákoníku. U mladistvých, tedy osob ve věku 15–18 let, je hranice míry škodlivosti nastavena jinak – čin musí být společensky škodlivý více než „malou měrou“, protože mladistvým se přisuzuje nižší rozumová a mravní vyspělost.¹⁷

¹⁴ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo hmotné*. 3. vyd. Praha: Linde, 2008, str. 104–106.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ Tamtéž, str. 106.

3. Mravnostní trestná činnost

3.1 Definice

Mravnostní kriminalita představuje specifickou skupinu trestných činů, které lze charakterizovat z různých úhlů pohledu. Podle Jana Chmelíka se jedná o „*skupinu trestných činů, jejichž typickým obsahem je protiprávní zasahování do sféry svobodného rozhodování o pohlavním styku, mravního a tělesného vývoje.*“¹⁸ Tato definice klade důraz na právní rámec a ochranu základních práv jednotlivců, přičemž zohledňuje důležitost svobodného rozhodování a mravního i tělesného vývoje, zejména u zranitelných skupin obyvatel. Alternativní pohled nabízí definice autorů Grívny, Scheinosty, Zoubkové a kol., kteří uvádějí, že „*za mravnostní kriminalitu můžeme označit veškerá sexuálně motivovaná jednání, která nejsou společensky akceptovatelná a tolerovatelná.*“¹⁹ Tato definice zdůrazňuje dynamiku společenských norem a proměnlivost vnímání sexuálně motivovaných činů v různých kulturách a historických obdobích. Obě definice přinášejí relevantní aspekty – první reflektuje primárně právní a etické principy, druhá zdůrazňuje širší společenský a kulturní kontext.

Pojem mravnostní kriminalita je někdy nesprávně zaměňován s pojmy mravnostní trestná činnost nebo sexuální kriminalita, přestože mezi nimi existují určité rozdíly. Mravnostní kriminalita je širší termín, který zahrnuje veškeré trestné činy spojené s narušením morálních a mravních hodnot společnosti. Jedná se tedy nejen o činy s přímou sexuální motivací, ale také o ty, které narušují obecně uznávané normy a hodnoty, například výrobu nebo šíření pornografie zahrnující děti. Na druhé straně, mravnostní trestná činnost je pojem užívaný v právní terminologii k označení konkrétních skutkových podstat trestných činů, které jsou právně kodifikovány, jako je znásilnění, sexuální nátlak, pohlavní zneužívání nebo kuplířství. Tento termín má tedy užší právní význam a odkazuje výhradně na skutky, které zákon výslovně postihuje.²⁰

Termín sexuální kriminalita se pak primárně vztahuje k trestným činům s přímou sexuální motivací, což zahrnuje zejména sexuální útoky, pohlavní zneužívání či jiné formy nátlaku na sexuální aktivity. Tento pojem je úzce spojen se sexuálním chováním, které není společensky akceptovatelné a zákon ho klasifikuje jako nelegální. Na rozdíl

¹⁸ CHMELÍK, J. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003, str. 19–20.

¹⁹ GRÍVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologie*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2014, str. 246.

²⁰ VÁLKOVÁ, H., KUČTA, J., HULMÁKOVÁ, J. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2019, str. 424.

od mravnostní kriminality nemusí zahrnovat širší dopady na morální a mravní hodnoty společnosti, ale zaměřuje se přímo na sexuální aspekt.²¹

Tato terminologická odlišnost je důležitá zejména při právním a kriminologickém zkoumání. Mravnostní kriminalita zahrnuje širší společenský kontext a hodnotový rámec, zatímco mravnostní trestná činnost a sexuální kriminalita jsou přesněji definovány a mají pevné místo v právním systému.

3.2 Fenomenologie

Podle policejních statistik za rok 2023 tvořily mravnostní trestné činy pouze 1,8 % z celkové kriminality, což představuje 3 201 případů. Oproti roku 2022, kdy bylo evidováno 3 290 případů, došlo k poklesu o 89 případů, avšak podíl na celkové kriminalitě zůstal stejný. Tento druh kriminality tak patří k nejméně častým. Je však otázkou, zda statistiky nezkresluje vysoký počet nenahlášených případů, které mohou být výsledkem studu, strachu z obviňování či nedůvěry v právní systém. Nenahlašování těchto činů ztěžuje nejen přesné mapování rozsahu problému, ale i efektivní prevenci a pomoc obětem.²²

Porovnání statistik mravnostní kriminality mezi rokem 2013 a 2023 ukazuje na zajímavé změny v počtu zjištěných a objasněných případů. V roce 2013 bylo zjištěno celkem 2 109 případů mravnostní kriminality, přičemž objasněno jich bylo 1 493, což znamená objasněnost 70,8 %. O deset let později, v roce 2023, byl počet zjištěných případů mravnostní kriminality 3 021, což představuje nárůst o 912 případů ve srovnání s rokem 2013. Počet objasněných případů v roce 2023 dosáhl 1 891, což znamená objasněnost pouze 62,6 %.^{23,24}

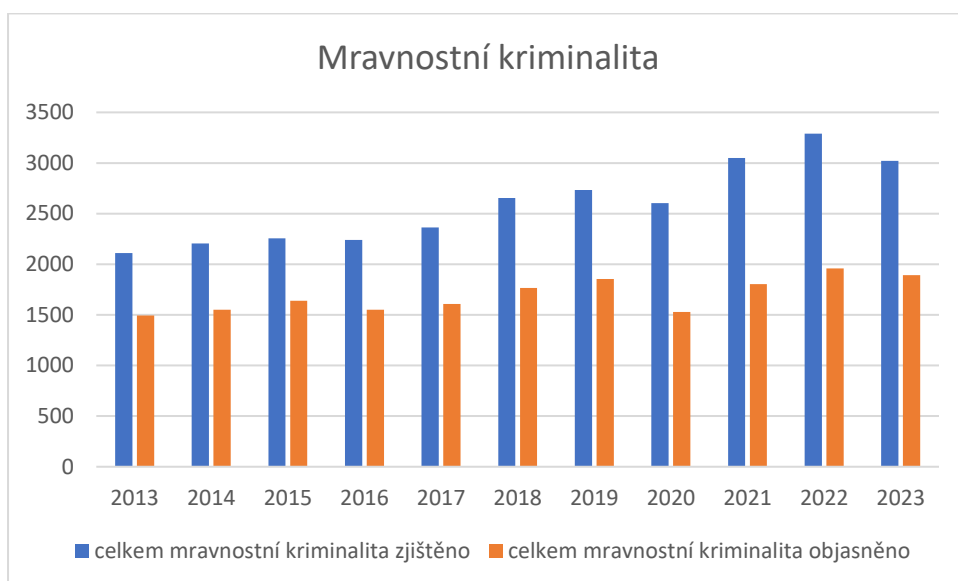
²¹ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010, str. 91.

²² POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Vývoj registrované kriminality v roce 2023*. [online]. 2024. [cit. 2024-10-09]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2023.aspx>

²³ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2013*. [online]. 2014 [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>

²⁴ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2023* [online]. 2024 [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2023.aspx>

Graf č. 1 Mravnostní kriminalita

(vytvořeno autorkou).

Mravnostní kriminalitu lze členit podle různých kritérií, přičemž jedním z nejčastějších je dělení podle předmětu ochrany. První kategorií jsou trestné činy narušující svobodu rozhodování v pohlavních vztazích, například znásilnění. Druhou skupinu tvoří činy ohrožující mravní vývoj mládeže, mezi něž patří zejména pohlavní zneužívání. Třetí kategorií jsou trestné činy narušující dobré mravy v pohlavních vztazích, jako je kuplířství či soulož mezi příbuznými. Další možné dělení vychází z typu pachatele, kde lze zohlednit faktory, jako je věk (dospělá osoba, mladistvý, dítě mladší 15 let) nebo přičetnost pachatele. Neméně významným hlediskem je způsob spáchání trestného činu, který zahrnuje i podkritéria, například vyspělost pachatele, předmět útoku (fyzické nebo psychické násilí) a vztah mezi pachatelem a obětí (např. příbuzenský vztah, nadřízenost či jiný mocenský vztah).²⁵

²⁵ CHMELÍK, J. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003, str. 19 – 20.

4 Vybrané mravnostní trestné činy

V této kapitole se podrobněji podíváme na vybrané mravnostní trestné činy. Mravnostní trestné činy zasahují do čtyř základních oblastí, které mají zásadní význam pro fungování společnosti. První oblastí jsou morální hodnoty a obecné společenské normy, jež jsou těmito činy narušeny. Druhou je dopad na život a zdraví obětí, které mohou utrpět fyzickou či psychickou újmu v důsledku protiprávního jednání ve sféře sexuálních vztahů. Třetí oblastí je zdravý vývoj mládeže, který je ohrožen zejména při vystavení mravnostním deliktům. Čtvrtou oblastí jsou dobré mravy v sexuálních vztazích mezi dospělými, které tyto trestné činy zpochybňují a degradují.²⁶

4.1 Znásilnění

Trestný čin znásilnění patří mezi nejzávažnější delikty proti lidské důstojnosti a sexuální integritě, přičemž je upraven v § 185 TZ. Tento čin zasahuje do základních práv oběti na tělesnou integritu, svobodu a důstojnost, a proto je právně kvalifikován jako mimořádně závažný.

Podle původní právní úpravy je trestný čin znásilnění definován jako donucení jiného člověka k pohlavnímu styku prostřednictvím násilí, pohrůžky násilím nebo pohrůžky jiné těžké újmy. Násilí je přitom chápáno jako použití fyzické síly za účelem překonání nebo zabránění skutečnému či očekávanému odporu. Pohrůžka násilím pak znamená hrozbu, která naznačuje, že fyzická síla bude uplatněna buď okamžitě, nebo v pozdější době.²⁷ Pohrůžku násilím lze také charakterizovat jako výhrůžku pachatele, že použije násilí v případě, že oběť neuposlechne jeho požadavky. Tato pohrůžka nemusí být namířena výhradně proti samotné oběti, ale může se týkat i dalších osob, a to i v případě, že nejsou v dané situaci přítomny.²⁸ Trestný čin znásilnění je rovněž spáchán, pokud pachatel zneužije bezbranného stavu oběti k uskutečnění pohlavního styku. Základní trestní sazba za tento čin byla stanovena na šest měsíců až pět let odnětí svobody. Zvýšené tresty platily v případech, kdy byl čin spáchán s vyšší mírou závažnosti, například použitím zbraně nebo na dítěti. Za soulož nebo jiný pohlavní styk se zvýšenými tresty byl trest stanoven na dvě až deset let odnětí svobody. Za znásilnění dítěte mladšího 15 let byla stanovena trestní sazba mezi pěti a dvanácti lety odnětí svobody. Zvláštní pozornost byla věnována i situacím, kdy k činu došlo v uzavřených

²⁶ CHMELÍK, J. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003, str. 18.

²⁷ ŠÁMALA, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, str. 620.

²⁸ KOVÁŘ, P. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*, 1. vyd. Praha: Maxdorf, 2008, str. 30.

institucích, jako jsou vazby nebo detenční zařízení, nebo pokud čin způsobil těžkou újmu na zdraví.²⁹

Dne 1. ledna 2025 nabývá účinnosti novela trestního zákoníku č. 166/2024 Sb., která zásadně mění definici trestného činu znásilnění. Nová úprava opouští původní pojetí znásilnění jako násilně vynuceného pohlavního styku a přechází na širší definici, která zahrnuje jakýkoli sexuální akt, pokud s ním jeden z účastníků nesouhlasí a tento nesouhlas je projeven navenek, ať už slovně, pláčem, fyzickým odporem či jiným způsobem. Důležitou změnou je, že nově bude za znásilnění považováno i zneužití bezbrannosti oběti, včetně situací, kdy oběť není schopna se bránit, například v důsledku zdravotního stavu, duševní poruchy, spánku nebo silné opilosti.³⁰

Další zásadní změnou je stanovení věkové hranice 12 let, kdy dítě bude považováno za bezbranné a jakýkoli sexuální akt s ním bude považován za znásilnění nebo sexuální útok. Tato změna zajišťuje, že dítě mladší 12 let nebude schopno poskytnout souhlas se sexuálním jednáním a jakýkoli takový akt bude automaticky považován za trestný. Novela rovněž vyčleňuje méně závažné sexuální praktiky, jako je tření nebo osahávání, do samostatného trestného činu sexuálního útoku. Tento krok umožňuje adekvátněji nastavit trestní sazby a vyhnout se jejich neúměrnému zvyšování.³¹

Kromě toho novela posiluje práva obětí. Jednou z klíčových změn je posílení práva oběti „být slyšena“ v trestním řízení. Oběti bude umožněno vyjádřit se k dopadům trestného činu na jejich život a toto prohlášení bude zohledněno při rozhodování o trestu. V případě dohody o vině a trestu bude vyjádření oběti součástí této dohody, a pokud se oběť s dohodou neztotožní, soudce o tom bude včas informován a přezkoumá, zda je schválení dohody o vině a trestu na místě.³²

V roce 2023 bylo v České republice evidováno celkem 917 případů znásilnění, což představuje závažné narušení lidské důstojnosti a integrity. Z pohledu celkové kriminality tvořily případy znásilnění pouze 0,4 %.³³

²⁹ČESKO. *Zákon č. 40/2009 Sb.: Trestní zákoník. § 185* In: Sbírka zákonů České republiky [online]. 2009, [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#cast2>

³⁰ŘEPKA, V. *Novinky v roce 2025*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti České republiky. 2024. [cit. 2025-01-16]. Dostupné z: https://msp.gov.cz/en/web/msp/rozcestnik/-/clanek/novinky-v-roce-2025-1?utm_source=chatgpt.com

³¹Tamtéž.

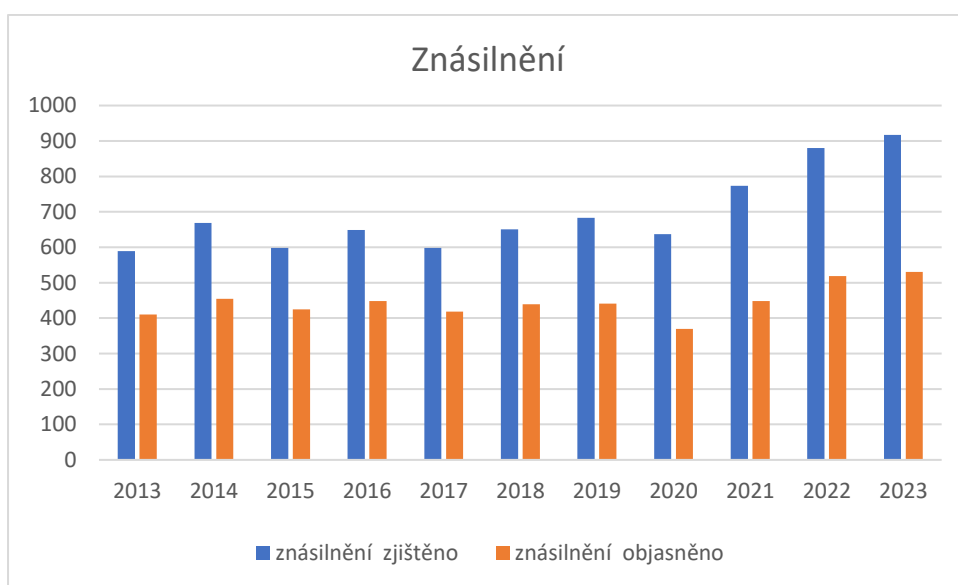
³²Tamtéž.

³³POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2023*. [online]. 2024 [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2023.aspx>

Pro porovnání, tak v roce 2013 bylo v České republice zaznamenáno celkem 589 případů znásilnění, což je o 328 případů méně než v roce 2023, kdy bylo evidováno 917 případů. Tento nárůst odpovídá přibližně 55,7% zvýšení v průběhu deseti let. Přestože by se mohlo zdát, že jde o zhoršení situace, nelze opomenout, že nárůst může být částečně způsoben větší ochotou obětí tyto činy hlásit, což může souviset s rostoucím povědomím o problematice sexuálních trestných činů. V roce 2013 bylo objasněno 410 případů a dodatečně dalších 44, což znamená celkovou objasněnost přibližně 77,1 %. Ve srovnání s rokem 2023, kdy byla objasněnost 57,8 %, je patrný pokles efektivity při objasňování těchto trestných činů. Tento trend může souviset s větším počtem případů, jejichž řešení vyžaduje více času, zdrojů a specializace.³⁴

V roce 2013 bylo 199 případů spácháno recidivisty, což je vyšší počet než v roce 2023, kdy recidivisté stáli za 169 případy. Tento pokles může naznačovat mírně zlepšenou práci s pachateli po jejich propuštění z vězení. V roce 2013 však nebyli evidováni pachatelé cizí státní příslušnosti, zatímco v roce 2023 se cizinci podíleli na 104 případech. To může být způsobeno nejen lepšími metodami evidence, ale i nárůstem mezinárodní mobility.^{35,36}

Graf č. 2 Znásilnění

(vytvořeno autorkou)

³⁴ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2013* [online]. 2014 [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>

³⁵ Tamtéž.

³⁶ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2023* [online]. 2024 [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2023.aspx>

Z porovnání vyplývá, že znásilnění zůstává závažným společenským problémem, přičemž počet případů narůstá. Na druhé straně však klesá podíl recidivistů a zlepšuje se schopnost identifikovat další charakteristiky pachatelů, jako je jejich státní příslušnost. Klíčovým úkolem do budoucna zůstává zvýšení objasněnosti a vytvoření takových opatření, která by snížila výskyt této trestné činnosti a zároveň pomohla obětem překonat bariéry bránící v nahlášení těchto činů.

4.2 Pohlavní zneužití

Pohlavní zneužití je závažný trestný čin, který je upraven v § 187 TZ. Tento čin spočívá v pohlavním zneužití osoby, která není schopná svobodně vyjádřit souhlas s pohlavním stykem, zejména pokud je obětí dítě mladší patnácti let. Pohlavní zneužití je definováno jako vykonání soulože nebo jiného pohlavního styku s takovým dítětem, a to bez ohledu na souhlas, který dítě v tomto věku nemůže dát, nebo na jakékoli okolnosti, které by mu bránily ve vyjádření svobodné vůle.³⁷

Zákon stanoví několik kategorií trestů v závislosti na závažnosti činu a okolnostech, které jej provázejí. Základní trestní sazba za pohlavní zneužití dítěte mladšího patnácti let je odnětí svobody na jeden rok až osm let. Tento trest se vztahuje na jakýkoli pohlavní styk, který je proveden s dítětem, jež ještě nedosáhlo věku patnácti let. Přísnější trest je stanoven pro situace, kdy je pohlavní zneužití spácháno na dítěti, které je svěřeno do dozoru pachatele, například v případě rodiče, učitele, vychovatele nebo jiného dospělého, který má nad dítětem autoritu. Za tento čin bude pachatel potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let. Pokud pohlavní zneužití způsobí těžkou újmu na zdraví, trestní sazba se zvyšuje na pět až dvanáct let. V případě, že tento čin má za následek smrt dítěte, pachatel může být potrestán trestem odnětí svobody v délce deseti až osmnácti let.³⁸

Pohlavní zneužití má pro oběť hluboké a dlouhodobé psychické i fyzické důsledky. Dítě, které je obětí tohoto trestného činu, může utrpět vážná psychická traumata, včetně posttraumatické stresové poruchy, úzkostných stavů, depresí a dalších emocionálních problémů. Tyto následky mohou trvat celý život a zásadně ovlivnit nejen vývoj dítěte, ale i jeho schopnost vytvořit zdravé vztahy v dospělosti.

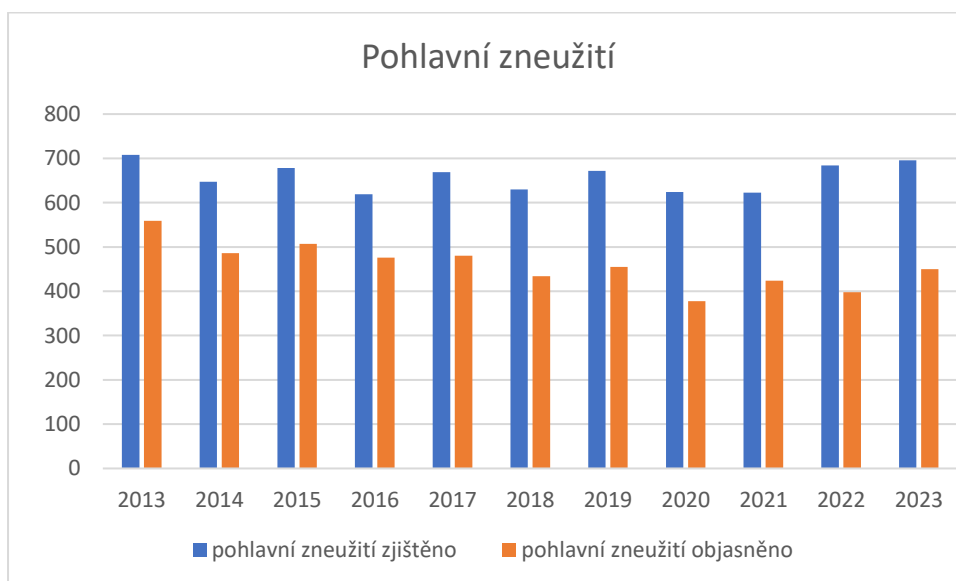
³⁷ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb.: Trestní zákoník. § 187 In: Sbírka zákonů České republiky [online]. 2009, [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#cast2>

³⁸ Tamtéž.

V roce 2023 došlo v České republice k 696 případům pohlavního zneužití podle § 187 trestního zákoníku. Z těchto případů bylo objasněno 450, přičemž dalších 124 bylo objasněno dodatečně. V tomto roce bylo spácháno 342 případů pohlavního zneužití osobami ve věku pod 17 let, což představuje významný podíl z celkového počtu. Statistika také ukazuje, že pohlavní zneužití bylo v roce 2023 páčáno převážně osobami mladšími, což podtrhuje důležitost prevence a ochrany dětí a mladistvých.³⁹

Pokud porovnáme tyto údaje s rokem 2013, kdy došlo k 708 případům pohlavního zneužití, vidíme mírný pokles v počtu případů v roce 2023 (o 12 případů méně). V roce 2013 bylo objasněno 559 případů, přičemž dalších 48 bylo objasněno dodatečně. V tomto roce spáchaly osoby ve věku pod 17 let celkem 243 případů, což je nižší počet než v roce 2023, kdy tento podíl činil 342 případů. Zajímavostí je také to, že v roce 2013 bylo stíháno 44 žen, což ukazuje na relativně vysoký podíl ženských pachatelů tohoto trestného činu. Dnes se již tento údaj ve veřejných policejních statistikách nedočteme, nemůže být tedy porovnáno.⁴⁰

Graf č. 3 Pohlavní zneužití

(vytvořeno autorkou)

Porovnáním těchto dvou roků s odstupem deseti let můžeme vidět, že i když došlo k mírnému poklesu počtu případů v roce 2023, problém pohlavního zneužívání stále

³⁹ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2023*. [online]. 2024 [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2023.aspx>

⁴⁰ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2013*. [online]. 2014 [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>

zůstává vážným a aktuálním tématem, přičemž se vyskytuje i u mladistvých pachatelů a v menší míře i u žen.

4.3 Kuplířství

Kuplířství je trestný čin, který je v českém právním řádu upraven v § 189 trestního zákoníku. Tento čin se týká nezákonného přivedení nebo přinucení osoby k provozování prostituce, nebo získávání prospěchu z prostituce provozované jinou osobou tzv. kořistění. Trestný čin kuplířství má za cíl chránit mravnost a svobodné rozhodování jednotlivce v otázkách sexuálního chování. Zároveň slouží k naplňování Mezinárodní úmluvy o potlačování a zrušení obchodování s lidmi a zneužívání prostituce třetími stranami.⁴¹ Zákon v tomto případě postihuje, jak samotné přinucení, tak i zajištění nebo využívání prostituce jako takové. Pachatelé tohoto trestného činu mohou být potrestáni odnětím svobody na dobu od šesti měsíců až čtyř let, a to buď zákazem činnosti nebo propadnutím věci. Tento základní trest má odpovídat závažnosti činu, který se ve většině případů týká jak osob zranitelných, tak i obchodování s lidskými těly, což je z hlediska morálky i zákona považováno za velmi závažné.⁴²

Pokud pachatel spáchá kuplířství s cílem získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo je součástí organizované skupiny, trestní sazba se zvyšuje. V takovém případě může být pachateli uloženo odnětí svobody na dobu od dvou do osmi let. Zde je zřejmé, že trestní zákon zohledňuje i organizační složitost a motivaci pachatele, což ukazuje na snahu postihnout nejen jednotlivce, ale i rozsáhlejší obchodní praktiky spojené s prostitucí.

V případě, že trestný čin způsobí těžkou újmu na zdraví, nebo pokud dojde k smrti oběti, trestní sazby jsou ještě přísnější. Za způsobení těžké újmy na zdraví může být pachatel potrestán odnětím svobody na dobu pěti až dvanácti let nebo může být rozhodnuto o propadnutí majetku. Pokud pachatel způsobí smrt oběti, trestní sazba se může pohybovat mezi osmi až patnácti lety odnětí svobody nebo také zahrnovat propadnutí majetku. Tento přísný postih reflektuje vážnost následků, které kuplířství

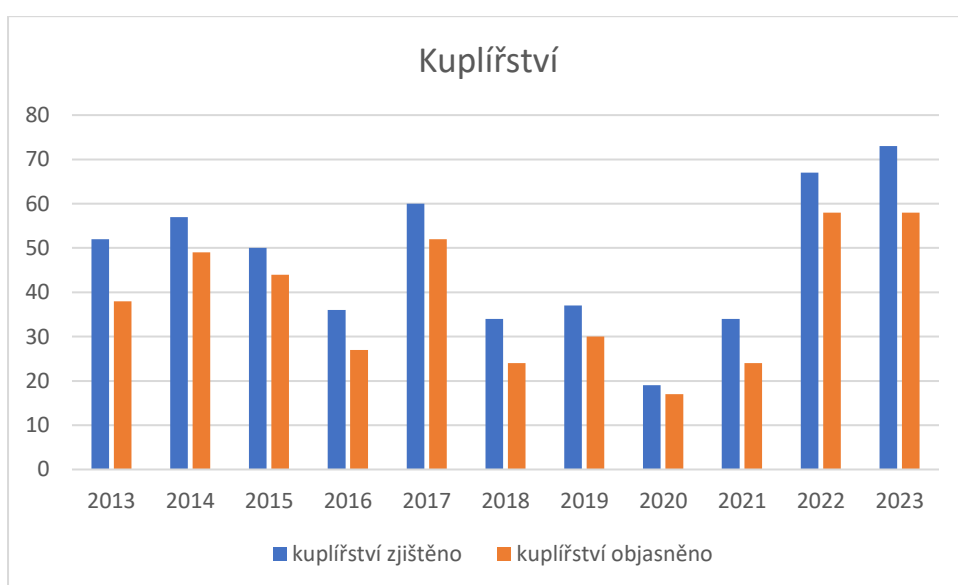
⁴¹ BLÁHA, R. *Trestněprávní aspekty prostituce v České republice*. 1. vyd. Praha: LexisNexis CZ ve spolupráci s Justiční akademií v Kroměříži, 2008, str. 49 – 50.

⁴² ČESKO. *Zákon č. 40/2009 Sb.: Trestní zákoník. § 189* In: Sbírka zákonů České republiky [online]. 2009, [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#cast2>

může mít na životy jednotlivců, ať už jde o fyzické, psychické nebo sociální dopady na oběti.⁴³

V roce 2023 došlo v České republice k 73 případům kuplířství, z nichž bylo objasněno 58 případů, přičemž 5 dalších bylo dodatečně objasněno. Tento počet je podstatně vyšší než v roce 2013, kdy bylo zaznamenáno pouze 52 případů kuplířství, přičemž objasněno bylo 38 případů, a dalších 8 bylo dodatečně objasněno. Tento nárůst počtu případů může odrážet, jak růst povědomí o tomto trestném činu, tak i zlepšení vyšetřovacích schopností a přístupů k odhalování kuplířství.^{44,45}

Graf č. 4 Kuplířství

(vytvořeno autorkou)

Zajímavým zjištěním je, že v roce 2023 spáchali 8 případů kuplířství cizinci, což ukazuje na možnou mezinárodní dimenzi tohoto trestného činu, kdy zahraniční pachatelé mohou využívat České republiky jako tranzitní nebo cílovou zemi pro obchodování s lidmi. V roce 2013 nebyly uvedeny podobné údaje o zapojení cizinců, tudíž nemůže být tento údaj porovnán. Dále v roce 2023 spáchaly kuplířství 4 osoby s kriminální minulostí, což poukazuje na přítomnost recidivistů mezi pachateli tohoto trestného činu. V roce 2013 bylo kuplířství spácháno 18 recidivisty, což znamená, že v roce 2023 byl podíl recidivistů na celkovém počtu případů nižší než v roce 2013. Tento rozdíl může ukazovat

⁴³ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb.: Trestní zákoník, § 189 In: Sbírka zákonů České republiky [online]. 2009, [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#cast2>

⁴⁴ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Statistické přehledy kriminality za rok 2013 [online]. 2014 [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>

⁴⁵ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Statistické přehledy kriminality za rok 2023 [online]. 2024 [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2023.aspx>

na změny ve strategii kriminalistů při stíhání kuplířství nebo na změny v chování pachatelů. Další zajímavý detail z roku 2023 je, že ve dvou případech byl kuplířský čin spáchán firmou, což naznačuje, že obchodování s lidmi a prostituce může mít i formu organizovaných struktur, ve kterých je zapojena právnická osoba. Tento trend nebyl v roce 2013 v policejních statistikách zaznamenán. V roce 2013 byla stíhána i relativně vysoká účast žen v páčání tohoto trestného činu, konkrétně 9 žen. Tento údaj ukazuje, že ženy se mohou podílet na kuplířství, což je zajímavý aspekt, protože ve většině případů bývají kuplíři vnímáni jako muži. V roce 2023 nebyl tento údaj v policejních statistikách opět zohledněn.^{46,47}

4.4 Šíření pornografie

Trestný čin šíření pornografie, jak je definován v § 191 TZ, zahrnuje širokou škálu nelegálních aktivit týkajících se výroby, distribuce a zpřístupnění pornografického materiálu. Tento trestný čin se zaměřuje především na materiály, které nejen porušují morální normy společnosti, ale mohou mít i negativní vliv na lidskou důstojnost. Mezi takové materiály patří ty, které zobrazují násilí nebo neúctu k člověku, či materiály popisující pohlavní styk se zvířetem. Pokud je někdo odpovědný za výrobu, dovoz, vývoz, nabídku, zpřístupnění nebo jinou formu distribuce takového materiálu, může být potrestán odnětím svobody až na jeden rok. Dále může být uložen zákaz činnosti nebo propadnutí věci, která byla použita k páčání tohoto trestného činu.⁴⁸

Zvláštní pozornost je věnována i ochraně dětí. Pokud je pornografické dílo nabídnuto, přenecháno nebo zpřístupněno dítěti, nebo je vystaveno na místě, které je dětem přístupné, pachatel čelí trestu odnětí svobody až na dvě léta. Tento trestní zákon chrání děti před škodlivými vlivy, které by mohly negativně ovlivnit jejich zdravý psychický a fyzický vývoj.

Pokud je šíření pornografie součástí organizovaného zločinu nebo je uskutečněno prostřednictvím veřejně přístupných médií, jako je tisk, film, televize nebo internet, tresty jsou přísnější. V takových případech může být pachatel potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři roky. Tento typ trestné činnosti představuje vysoké riziko pro

⁴⁶ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2013* [online]. 2014 [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>

⁴⁷ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2023* [online]. 2024 [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2023.aspx>

⁴⁸ ČESKO. *Zákon č. 40/2009 Sb.: Trestní zákoník. § 191* In: Sbírka zákonů České republiky [online]. 2009, [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#cast2>

veřejnost, jelikož může mít široký dopad na různé skupiny lidí a rozšiřovat nelegální obsah na masovou úroveň. Kromě toho je tento trestný čin i prostředkem pro získání prospěchu, ať už finančního nebo jiného.⁴⁹

Nejzávažnější trestní odpovědnost je stanovena pro pachatele, kteří šíří pornografii v mezinárodním měřítku nebo s cílem získat pro sebe či pro jiného prospěch velkého rozsahu. Takové činy jsou považovány za obzvláště závažné a pachatelé mohou být potrestáni odnětím svobody na jeden až pět let. Tato kategorie šíření pornografie představuje nejen hrozbu pro jednotlivce, ale i pro celkové bezpečí a morálku v mezinárodním kontextu, protože umožňuje šíření nelegálního obsahu napříč státy.⁵⁰

V roce 2023 bylo v České republice evidováno 125 případů trestného činu šíření pornografie, z nichž bylo objasněno 68 případů. To představuje objasněnost 54,4 %. Kromě toho bylo dodatečně objasněno dalších 15 případů. Mezi pachateli se objevili i nezletilí ve věku pod 17 let, kteří spáchali 22 z těchto trestných činů. Recidivisté se na šíření pornografie podíleli ve 12 případech.⁵¹

Při srovnání s rokem 2013, kdy bylo zaznamenáno pouze 51 případů šíření pornografie, je patrný výrazný nárůst o 74 případů. V roce 2013 bylo objasněno 36 případů, což odpovídá vyšší objasněnosti 70,6 %. Dodatečně byly vyřešeny další 2 případy. I tehdy se trestné činy týkaly recidivistů, kteří spáchali 8 z těchto činů, a také nezletilých, kteří byli viníky ve 2 případech. V roce 2013 bylo navíc 4krát stíháno i ženské pohlaví, což představuje zajímavý rozdíl oproti roku 2023, kdy tyto údaje nejsou k dispozici.⁵²

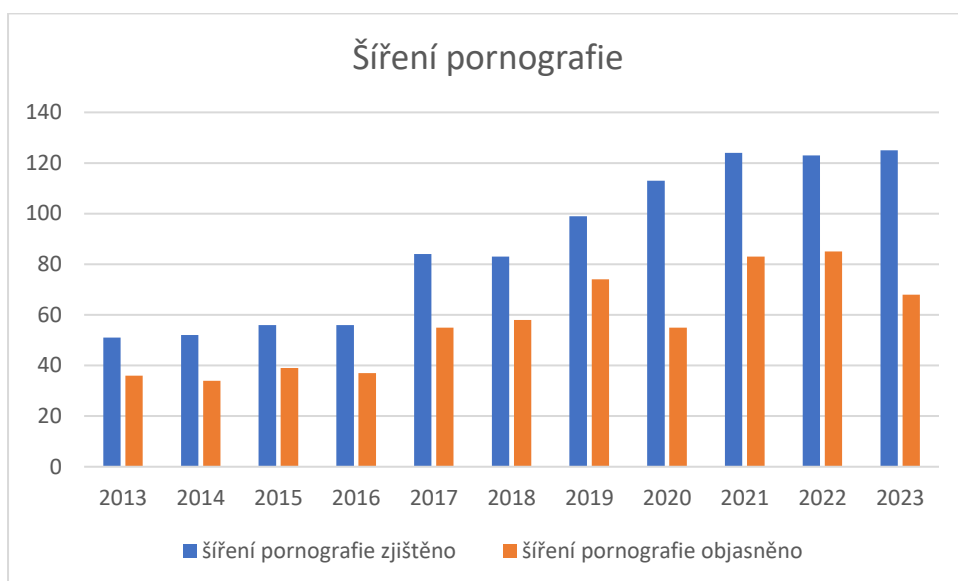
⁴⁹ ČESKO. *Zákon č. 40/2009 Sb.: Trestní zákoník, § 191* In: Sbírka zákonů České republiky [online]. 2009, [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#cast2>

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2023* [online]. 2024 [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2023.aspx>

⁵² POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2013* [online]. 2014 [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>

Graf č. 5 Šíření pornografie

(vytvořeno autorkou)

Srovnání mezi oběma roky ukazuje nejen na rostoucí počet případů šíření pornografie, ale také na změny ve věkové i genderové skladbě pachatelů. Současně lze pozorovat pokles objasněnosti těchto činů.

Nárůst počtu případů šíření pornografie a pokles jejich objasněnosti lze podle autorky vysvětlit několika faktory. Jedním z hlavních důvodů je rozmach digitálních technologií a internetu. V roce 2023 je internet mnohem dostupnější a uživatelsky přístupnější než v roce 2013, což výrazně usnadňuje šíření pornografie. Sociální sítě, anonymní komunikační platformy a technologické nástroje, jako jsou VPN nebo šifrované aplikace, umožňují pachatelům jednat rychleji a anonymněji. Tento vývoj se navíc týká i mladších uživatelů, kteří tráví na internetu více času, což by mohlo vysvětlovat vyšší podíl nezletilých mezi pachateli.

Dalším faktorem je větší společenské povědomí a vývoj legislativy. Policie a orgány činné v trestním řízení dnes věnují šíření pornografie větší pozornost než dříve, což zvyšuje počet zaznamenaných případů.

Pokles objasněnosti je pak spojen především se sofistikovanějšími metodami, které pachatelé používají. Moderní technologie jim umožňují skrývat svou identitu, což výrazně ztěžuje jejich vypátrání. Rostoucí počet případů navíc klade zvýšené nároky na vyšetřovací kapacity, které nemusejí být dostatečné pro efektivní řešení všech podnětů. Situaci dále komplikuje mezinárodní rozměr šíření obsahu, kdy servery umístěné v zahraničí a využívání falešných profilů zpomalují či znemožňují vyšetřování.

Svoji roli hraje také vliv sociálních médií a online kultury, kde dochází k částečné normalizaci sdílení explicitního obsahu. Mnoho pachatelů si tak nemusí plně uvědomovat trestnost svého jednání, což může vést k vyššímu počtu případů.

Nárůst počtu těchto trestných činů tedy odráží kombinaci technologického pokroku, společenských změn a větší aktivity orgánů činných v trestním řízení. Současně však nižší objasněnost naznačuje, že vyšetřování těchto případů je stále náročnější, zejména kvůli anonymizaci pachatelů.

5 Pachatelé a oběti mravnostní trestné činnosti

5.1 Pachatelé

Pachatelé mravnostní trestné činnosti se vyskytují ve všech věkových kategoriích, přičemž jejich věk a charakteristiky často závisí na konkrétním druhu spáchaného činu. U trestných činů, které zahrnují výrazné fyzické násilí, se zpravidla setkáváme s pachateli, kteří vykazují psychopatické rysy. Na druhé straně je mnoho mravnostních trestných činů spojeno s patologickou sexuální preferencí nebo různými formami sexuálních deviací, které ovlivňují jednání pachatele.⁵³

Pachatele mravnostní trestné činnosti lze rozdělit do tří základních skupin. První skupinu tvoří ti, kteří se takového jednání dopouštějí příležitostně, často bez hlubší motivace nebo plánování. Jejich činy bývají impulzivní a vycházejí z momentální situace. Druhou skupinou jsou pachatelé, kteří jednají cíleně a promyšleně. Tito jedinci si své činy předem plánují a jejich hlavním motivem bývá buď sexuální uspokojení, nebo materiální zisk. Často se jedná o organizovanou činnost, která může zahrnovat obchodování s lidmi nebo sexuální vykořisťování. Třetí skupinu představují patologicky zaměřeni pachatelé, kteří trpí sexuálními deviacemi nebo jinými poruchami, jež významně ovlivňují jejich chování.⁵⁴

Kriminální chování pachatelů mravnostních trestných činů, zejména znásilnění, nemusí být vždy motivováno výhradně potřebou sexuálního uspokojení. Často bývají hlavními nebo doprovodnými motivy zloba, touha po pomstě nebo potřeba demonstrovat svou moc a nadvládu nad obětí. Zejména v případě znásilnění se pachatelé často uchylují k iracionálním zdůvodněním svého jednání, která jsou v odborné literatuře označována jako tzv. mýty o znásilnění. Tyto mýty zahrnují například přesvědčení, že ženy ve skrytu touží po tom, aby byly znásilněny, nebo že pokud žena říká "ne", ve skutečnosti tím myslí "ano". Dalším rozšířeným mýtem je představa, že oběť znásilnění může při takovém činu zažívat příjemné pocity. Tyto nesprávné a zavádějící představy nejen že ospravedlňují jednání pachatelů, ale také přispívají ke stigmatizaci obětí a zlehčování závažnosti těchto činů.⁵⁵

⁵³ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. 3. vyd. Praha: ASPI – Wolters Kluwer ČR, 2008, str.119.

⁵⁴ CHMELÍK, J. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003, str. 23–24.

⁵⁵ VÁLKOVÁ, H., KUČTA, J. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, str. 492–493.

Zajímavým faktem v oblasti sexuálního násilí je, že ženy se jako pachatelky těchto činů objevují jen zcela výjimečně. Tento jev lze vysvětlit několika faktory. Jedním z nich je fyzická převaha mužů, která jim často umožňuje násilí vykonat, zatímco ženy takovými schopnostmi zpravidla nedisponují. Dalším důvodem může být odlišný společenský přístup k sexuálním deviacím, kdy jsou u žen podobné projevy vnímány méně přísně než u mužů. Statistiky ukazují, že podíl žen odsouzených za mravnostní trestné činy je velmi nízký. Ženy bývají nejčastěji trestány za činy spojené s prostitucí, kuplířstvím nebo šířením pornografie. Naopak odsouzení za závažné mravnostní trestné činy, jako je znásilnění nebo sexuální nátlak, se v případě žen téměř nevyskytuje. Tento rozdíl mezi pohlavími poukazuje nejen na odlišnosti v motivaci a chování, ale také na vliv biologických, psychologických a společenských faktorů, které významně formují trestnou činnost obou pohlaví.⁵⁶

Pachatele mravnostních trestných činů lze rozdělit nejen na parafilní a neparafilní, ale také podle způsobu spáchání činu na kontaktní a nekontaktní. Mezi kontaktní pachatele se zahrnují například osoby dopouštějící se znásilnění nebo pohlavního zneužívání, zatímco do nekontaktní skupiny patří exhibicionisté a internetoví delikventi. Dalším kritériem členění je, zda byl trestný čin spáchán násilnou, nebo nenásilnou formou.⁵⁷ Parafilní pachatelé, tedy osoby se sexuálními deviacemi, se vyznačují specifickými rysy. Již v dětství mohou projevovat atypické chování, například zájem o hračky typické pro opačné pohlaví. Mezi další charakteristiky patří odlišný obsah masturbačních fantazií, problémy se sexuální funkcí při zahájení pohlavního života, delší odstupy mezi prvními a dalšími sexuálními aktivitami, nedostatek empatie v sexuálních vztazích a zaměření na neobvyklé tělesné partie. Často také chybí citová vazba k partnerům. Mezi neparafilní pachatele lze zahrnout různé typy jedinců s odlišnými charakteristikami. Patří mezi ně sociosexuálně a psychosexuálně nezralí muži, kteří mají omezené pochopení společenských norem sexuálního chování a často pociťují vysokou míru sexuálního napětí. Další skupinou jsou osoby s poruchami osobnosti, které podléhají svým pudovým impulsům. Někteří pachatelé spáchají sexuální trestný čin v důsledku situace, například pod vlivem alkoholu nebo v důsledku sexuální deprivace. K neparafilním pachatelům patří i osoby s hypersexualitou a sníženou schopností sebekontroly, stejně jako jedinci s vrozenými či získanými defekty, například mentálně

⁵⁶ GÖDTEL, R., UZEL, R. (ed.). *Sexualita a násilí*. 1. vyd. Hamburg: Hoffmann und Campe Verlag, 1992, str. 82–90.

⁵⁷ ZEMAN, P., BLATNÍKOVÁ, Š., FERIDOVÁ, P. *Násilná sexuální kriminalita – Téma pro experty i veřejnost*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2014, str. 126.

retardovaní, kteří mají omezenou schopnost racionálně kontrolovat své sexuální chování. Zvláštní skupinu tvoří osoby, u nichž se znovu objeví příznaky duševní choroby, která se předtím nacházela v klidové fázi.⁵⁸

5.1.1 Pachatelé z pohledu kriminologie

Z kriminologického hlediska jsou za pachatele trestných činů považovány nejen osoby, které se trestné činnosti skutečně dopustily, ale také ty, které nejsou za své jednání trestně odpovědné. Patří sem například děti mladší 15 let nebo osoby, které byly v době činu nepříčetné. Do této skupiny lze zahrnout také potenciální pachatele, mezi něž spadají například recidivisté, u nichž je vyšší riziko opakování trestné činnosti. Významnou částí této kategorie jsou rovněž osoby se sociálně patologickým chováním, jako jsou narkomani nebo prostitutky, jejichž životní styl a okolnosti často zvyšují pravděpodobnost zapojení do trestné činnosti.⁵⁹

Z pohledu kriminologie je osobnost pachatele chápána jako komplexní souhrn biologických, psychických a sociálních faktorů, které formují jeho duševní život a chování. Tento přístup zohledňuje jak vrozené biologické predispozice, například temperament nebo fyzické rysy, tak i vlivy prostředí, ve kterém jedinec žije. Rodinné zázemí, sociální vztahy, úroveň vzdělání a celkové životní podmínky hrají významnou roli při utváření hodnotového systému a vzorců chování, které mohou ovlivnit tendenci k páchání trestné činnosti. Vedle těchto faktorů se osobnost pachatele liší i v psychických charakteristikách, které jsou specifické pro každého jedince. Patří sem například sklony k agresivitě, schopnost empatie, úroveň impulzivitu nebo odolnost vůči stresu. Tyto vlastnosti se formují nejen na základě genetické výbavy, ale i pod vlivem životních zkušeností a společenských interakcí. Kriminologie proto vnímá osobnost pachatele jako dynamickou a složitou strukturu, která se neustále vyvíjí a mění. Tento pohled umožňuje lépe pochopit příčiny trestné činnosti a zároveň nabízí prostor pro hledání efektivních způsobů, jak ovlivnit chování pachatele a snížit riziko jeho recidivy.⁶⁰

5.1.2 Pachatelé z pohledu trestněprávního

Z pohledu trestního práva je za pachatele považována pouze osoba, která se skutečně dopustila trestného činu a naplnila všechny znaky skutkové podstaty, jak je

⁵⁸ WEISS, P. a kol. *Sexuologie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010, str. 493.

⁵⁹ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010, str. 24.

⁶⁰ Tamtéž.

stanoveno zákonem. Tento přístup se zaměřuje výhradně na činy, které jsou právně kvalifikovatelné jako trestné, a nezohledňuje širší okolnosti nebo potenciální hrozbu, kterou může určitá osoba představovat. Na rozdíl od kriminologického pojetí, které zahrnuje i osoby trestně neodpovědné, recidivisty nebo jedince s rizikovým chováním, je trestněprávní definice přísně omezená na ty, kteří spáchali čin s trestní odpovědností.⁶¹ Toto užší pojetí reflektuje právní jistotu a zásadu presumpce neviny, kdy je možné jednotlivce považovat za pachatele pouze na základě prokázaného činu a odpovědnosti za něj.

5.2 Oběti

Obětí trestného činu je osoba, která byla přímo zasažena daným trestným činem. Pro kriminologii se jedná o osoby, které byly trestným činem postiženy bezprostředně, a nikoli o osoby, které jsou dotčeny až následně, jako jsou například potomci nebo rodiče obětí. Je důležité rozlišovat mezi obětí a poškozeným. Zatímco obětí může být pouze fyzická osoba, poškozeným může být jak fyzická, tak i právnická osoba.⁶²

Oběťmi mravnostní trestné činnosti bývají nejčastěji ženy, ačkoliv ve výjimečných případech, zejména u sexuálních trestných činů, může být obětí i muž. Typické pro oběti mravnostní trestné činnosti je jejich nahodilost. I přesto, že za trestný čin nese vždy odpovědnost pachatel, některé faktory mohou zvýšit riziko, že se osoba stane obětí, jako například vyzývavé oblečení, provokativní chování nebo pohybování se na rizikových místech, jako jsou špatně osvětlené parky. Tento negativní vliv oběti vyplývá i z průběhu objasňování mravnostních trestných činů.⁶³

Stejně jako u pachatelů trestných činů, i u obětí se používá typologický přístup, který umožňuje kategorizaci na základě získaných empirických poznatků. Tento přístup usnadňuje orientaci v množství informací o obětech, které jsou dnes k dispozici. Jedním z nejznámějších autorů, který se této problematice věnoval, je viktimolog egyptského původu E. A. Fattah nebo také francouzský právník B. Mendelsohn, kterého jeho praxe přivedla k otázce věnovat se více vztahům mezi oběťmi a pachateli.⁶⁴

⁶¹ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010, str. 24

⁶² Tamtéž, str. 34.

⁶³ CHMELÍK, J. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. str. 23 – 24.

⁶⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Viktimologie pro forenzní praxi*. 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2014, str. 13.

Podle viktimologa E. A. Fattaha lze oběti rozdělit do několika skupin. Prvním typem je tzv. zúčastňující se oběť, kdy před samotným trestným činem dochází k interakci mezi pachatelem a obětí, která výrazně ovlivňuje motivaci pachatele. Tento typ obětí je častý u násilných trestných činů, kde se pachatelé a oběti znají, což může mít vliv na průběh a intenzitu činu. Druhým typem je nezúčastňující se oběť, která se od první liší tím, že k žádné předchozí interakci mezi pachatelem a obětí nedochází. Oběť v tomto případě vnímá nebezpečí až v momentu samotného útoku, což znamená, že nebyla nijak připravena na to, co nastane. Dalším typem je provokující oběť, která svou vlastní nevhodnou reakcí nebo špatným odhadem situace vystavila sebe i ostatní nebezpečí. Takové oběti podcení potenciální riziko, což je vede k vystavení se situaci, která se může stát základem pro viktimogenní okolnosti, tedy podmínky vedoucí k trestnému činu. Dalším typem obětí, který E. A. Fattah ve své typologii uvádí, je latentní oběť. Tento typ obětí je charakterizován přítomností všech viktimogenních faktorů, tedy okolností, které zvyšují pravděpodobnost, že se osoba stane obětí trestného činu, ale její role není veřejně známá a újma není formálně zdokumentována. Latentní oběti se často nacházejí v prostředí, kde jsou přítomny neviditelné nebo obtížně kontrolovatelné jevy, jako je násilí páchané v rodinách – ať už fyzické, psychické, nebo sexuální. Tato forma obětí je těžko identifikovatelná, což ztěžuje i prevenci a intervenci. Posledním typem je nepravá oběť, která se stává obětí náhodně, tedy ve chvíli, kdy se ocitne na nesprávném místě ve špatný čas. Tento typ obětí není záměrně cílem pachatele, ale je spíše vedlejším účinkem trestného činu. Často se jedná o osoby, které se staly oběťmi trestného činu v zastoupení někoho jiného, například při loupeži nebo útoku zaměřeném na jinou osobu, kdy je oběť náhodou zasažena. Tento typ obětí ilustruje, že trestné činy mohou postihnout i osoby, které nemají žádný přímý vztah k pachateli ani k trestné činnosti, která je spáchána.⁶⁵

Francouzský právník B. Mendelsohn měl své pojetí této problematiky a obětí dělil do několika skupin podle toho, v jaké míře se podílejí na viktimizaci. Kompletně nevinná oběť se stává cílem trestného činu bez jakéhokoliv vlastního přičinění. Naivní oběť nevědomě vykonává určitou činnost nebo se pohybuje v prostředí, které zvyšuje pravděpodobnost její viktimizace. Riziková či dobrovolná oběť svou životní situací nebo stylem života přispívá ke zvýšenému riziku, že se stane obětí trestného činu, což lze demonstrovat na příkladu osob závislých na drogách či osob poskytujících sexuální služby. Provokující oběť pak aktivně podněcuje konfliktní situaci, avšak nakonec se sama

⁶⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. 1. vyd. Praha: EUROUNION, 1998, str. 110–111.

stává obětí daného incidentu.⁶⁶ Dle názoru autorky může být dnes tato typologie trochu zastaralá a problematická, zejména v kontextu moderní viktimologie a důrazu na ochranu obětí trestných činů. Kategorizace obětí podle míry jejich podílu na vlastní viktimizaci může vést k nepřímému obviňování obětí a oslabování důrazu na odpovědnost pachatele, což je zvláště problematické u trestných činů, jako je sexuální násilí či domácí násilí.

5.2.1 Viktimologie

Viktimologie jako vědní obor se zaměřuje na studium obětí trestných činů, přičemž analyzuje všechny fáze páchaní trestné činnosti. Hlavním cílem viktimologie je hledání způsobů, jak minimalizovat či zcela eliminovat negativní dopady trestné činnosti na oběti. V kontextu sexuálních trestných činů jsou nejčastějšími oběťmi mladé ženy ve věku 15 až 30 let, zatímco muži se v této roli objevují méně často.⁶⁷

Viktimnost je klíčový pojem ve viktimologii, který označuje pravděpodobnost, že určitý jedinec nebo skupina lidí se stanou obětí trestného činu. Tato pravděpodobnost je ovlivněna různými faktory, jako je věk, profesní zaměření, psychické vlastnosti a další sociální charakteristiky, například etnický původ nebo status cizince. Dalším významným pojmem je viktimizace, která označuje proces, při kterém se potenciální oběť skutečně stává obětí trestného činu.⁶⁸

⁶⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Viktimologie pro forenzní praxi*, 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2014, str. 13–14.

⁶⁷ VELIKOVSKÁ, M. *Psychologie obětí trestných činů: proces viktimizace, status oběti a jeho význam, prevence a vyrovnavání se s viktimizací, reálné případy z policejní praxe*. 1. vyd. Praha: Grada, 2016, str. 9.

⁶⁸ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010, str. 34–35.

6 Shrnutí teoretické části

Mravnostní trestná činnost, zahrnující skutky jako znásilnění, pohlavní zneužití, kuplířství nebo šíření pornografie, je tématem, které vyžaduje analýzu z různých perspektiv. Trestní právo a kriminologie se k tomuto fenoménu staví odlišně, avšak jejich pohledy se vzájemně doplňují a nabízejí ucelenější pochopení. Tato kapitola se zaměřuje na srovnání těchto dvou pohledů s důrazem na jejich zaměření, cíle a přínosy.

Trestní právo poskytuje normativní rámec, který definuje, jaké jednání je v dané společnosti považováno za nepřípustné a jaké tresty za ně mohou následovat. Mravnostní trestné činy jsou v českém trestním zákoníku zařazeny mezi skutky, které porušují lidskou důstojnost, sexuální integritu nebo veřejnou morálku. Hlavním cílem trestního práva je ochrana obětí, předcházení recidivě a udržení společenského pořádku. Typickým příkladem je znásilnění, které je podle trestního práva kvalifikováno jako čin porušující fyzickou i psychickou integritu oběti. Trestní právo se zaměřuje na důkazní řízení, stanovení viny a vyměření odpovídajícího trestu. Zákon stanovuje polehčující a přitěžující okolnosti, které mohou ovlivnit výši trestu. Tento proces zajišťuje, že spravedlnost je v souladu s právem. Trestněprávní přístup k mravnostní kriminalitě klade také důraz na ochranu obětí během soudního řízení. Jsou zaváděna opatření, jako je anonymizace nebo zvláštní zacházení s dětskými oběťmi, aby byl minimalizován jejich další stres.

Kriminologie přistupuje k mravnostní trestné činnosti z analytického a popisného úhlu pohledu. Zajímá se o příčiny těchto činů, profil pachatelů a obětí, jakož i o dopady na společnost. Cílem je pochopit, proč k těmto činům dochází a hledat způsoby, jak jim předcházet.

Z pohledu kriminologie lze pachatele mravnostních činů rozčlenit podle psychologických a sociologických faktorů. Například část z nich může pocházet z prostředí s nedostatečně rozvinutými morálními hodnotami nebo mít poruchy osobnosti. Oběti těchto činů jsou často více ohroženy dlouhodobými psychickými následky, což kriminologie analyzuje a hledá způsoby jejich znovuzачlenění do společnosti. Kriminologie zdůrazňuje prevenci, a to jak prostřednictvím osvěty veřejnosti, tak pomocí návrhů na politická rozhodnutí. Například prevence šíření pornografie zahrnuje monitorování digitálních platforem a vzdělávání mladých lidí o rizicích internetu.

Trestní právo a kriminologie se věnuje stejné problematice z různých stran. Zatímco trestní právo se zaměřuje na postih pachatelů a ochranu obětí v rámci zákona, kriminologie hledá hlubší příčiny a možná řešení k prevenci. Například v případě znásilnění trestní právo definuje skutkovou podstatu a stanovuje odpovídající trest. Kriminologie se naopak zaměřuje na to, proč pachatel takový čin spáchal, jaké faktory k tomu přispěly (např. vliv alkoholu, patologické vzorce chování) a jak minimalizovat riziko recidivy. Důležitým rozdílem je také jejich cíl. Trestní právo se zaměřuje na potrestání a odrazení pachatelů, zatímco kriminologie hledá způsoby, jak společnost jako celek ochránit před budoucími zločiny.

Spojení trestněprávního a kriminologického pohledu přispívá k ucelenějšímu pochopení a řešení mravnostní kriminality. Trestní právo poskytuje jasný rámec pro postih pachatelů a ochranu obětí, zatímco kriminologie nabízí nástroje pro detailní analýzu k pochopení jejích příčin a hledání preventivních opatření. Tato kombinace může efektivněji reagovat na tento složitý společenský jev a snížit jeho dopady na jednotlivce i celou společnost.

7 Výzkumné šetření

7.1 Cíl výzkumu

Primárním cílem výzkumu bylo zjistit, zda se respondenti domnívají, že mravnostní trestná činnost za posledních deset let stoupá či ne. Sekundárními cíli bylo zjistit, které faktory dle respondentů nejvíce ovlivňují míru mravnostní kriminality, co si respondenti představují pod pojmem mravnostní kriminalita, zda považují mravnostní kriminalitu za společenský problém a zda se s ní někdy osobně setkali, případně s jakou.

7.2 Hypotézy

V rámci praktické části této práce byly stanoveny následující hypotézy, které budou ověřeny prostřednictvím dotazníkového šetření:

H 1. Většina respondentů se domnívá, že mravnostní trestná činnost za posledních deset let stoupá.

H 1.a) Ženy jsou více přesvědčeny, že mravnostní trestná činnost za posledních deset let stoupá.

H 1.b) Starší respondenti, oproti mladším věkovým skupinám, jsou více přesvědčeni, že mravnostní trestná činnost za posledních deset let stoupá.

H 1.c) Respondenti se základním vzděláním, oproti respondentům s vyšším vzděláním, jsou více přesvědčeni, že mravnostní trestná činnost za posledních deset let stoupá.

7.3 Metodika

7.3.1 Metodika sběru dat

Výzkumné šetření bylo koncipováno kvantitativně. Kvantitativní strategie byla využita v rámci dotazování celé populace prostřednictvím dotazníku online na internetu. Dotazník vyplnilo 481 respondentů, z toho 176 mužů, 303 žen a 2 jiná neuvedená pohlaví. Z toho 157 respondentů se základním vzděláním, 227 respondentů se středoškolským vzděláním a 97 respondentů s vysokoškolským vzděláním.

7.3.2 Technika sběru dat

V rámci kvalitativního výzkumu byla data sbírána pomocí nástroje my.survio.com, jež je k dispozici na internetu online.

(<https://www.survio.com/survey/d/L9E6B4M9A1K3N1V9X>)

7.3.3 Výzkumný soubor

Při využití kvantitativní strategie, kdy sběr dat byl realizován prostřednictvím dotazníků umístěných na internetu, tak se tedy jednalo o náhodný výběr vzorků respondentů.

Ze sociodemografických údajů byla použita pouze pohlaví, věk a vzdělání.

7.3.4 Realizace výzkumu

Výzkum byl realizován od 31. ledna do 28. února 2024.

7.3.5 Analýza dat

Kvantitativního výzkumu realizovaného dotazníkem umístěného na internetu se účastnilo 481 respondentů.

7.3.6 Etika výzkumu

Všichni respondenti byli seznámeni s tématem a cílem výzkumu. Dále byli ujištěni, že získané informace budou použity pouze pro účely této práce a bude zachována jejich anonymita. Výzkum proběhl v souladu se zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů ve znění pozdějších předpisů.

7.3.7 Výsledky

Položka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?

Tabulka č. 1 Jaké je Vaše pohlaví?

ODPOVĚĎ	RESPONZÍ	PODÍL
Muž	176	36,6%
Žena	303	63,0%
Jiná (prosím uveďte)	2	0,4%

(zdroj Survio)

Ve výzkumném šetření se zúčastnilo celkem 481 respondentů, z toho 176 mužů (36,6 %), 303 žen (63,0 %) a 2 osoby (0,4 %) uvedly jiné nebo neuvedené pohlaví. Z výsledků vyplývá, že ženy byly v dotazníkovém šetření zastoupeny výrazněji než muži, což může naznačovat jejich vyšší ochotu či zájem o danou problematiku.

Tento nepoměr ve skladbě respondentů by mohl ovlivnit interpretaci některých výsledků, zejména pokud by se ukázaly rozdíly ve vnímání či zkušenostech s mravnostní trestnou činností mezi muži a ženami. Z tohoto důvodu bude při analýze dat zohledněno, zda pohlaví respondentů hraje roli v jejich odpovědích.

Při distribuci dotazníku nebyla cílová skupina omezena na konkrétní pohlaví, což naznačuje, že vyšší účast žen mohla být způsobena přirozeným zájmem o danou tematiku nebo jinými faktory, které nebyly v rámci tohoto šetření sledovány.

Položka č. 2: Jaký je Váš věk?

Tabulka č. 2 Jaký je Váš věk?

ODPOVĚĎ	RESPONZÍ	PODÍL
pod 20 let	184	38,3%
20 - 30 let	117	24,3%
30 - 40 let	90	18,7%
40 - 50 let	36	7,5%
50 a více let	54	11,2%

(zdroj Survio)

Z hlediska věkového složení respondentů tvořily největší skupinu osoby mladší 20 let (38,3 %), následované kategorií 20 – 30 let (24,3 %). Výrazně menší zastoupení měly osoby ve věku 30 – 40 let (18,7 %) a 40 – 50 let (7,5 %), přičemž nejmenší skupinu představovali respondenti ve věku 50 a více let (11,2 %).

Tento věkový profil respondentů naznačuje, že dotazníkového šetření se zúčastnila převážně mladší generace, zejména osoby do 20 let. To může být ovlivněno způsobem distribuce dotazníku, protože byl šířen prostřednictvím online platform

a v prostředí škol a univerzit. Nižší zastoupení starších věkových skupin může souviset s menší ochotou nebo možností účastnit se podobných výzkumů.

Vzhledem k tomuto rozložení bude při analýze výsledků zohledněno, zda věk respondentů hraje roli v jejich vnímání a zkušenostech s mravnostní kriminalitou. Mladší respondenti mohou mít jiný pohled na tuto problematiku než starší generace, což by mohlo ovlivnit interpretaci některých zjištění.

Položka č. 3 : Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Tabulka č. 3 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

ODPOVĚĎ	RESPONZÍ	PODÍL
Základní	157	32,6%
Středoškolské	227	47,2%
Vysokoškolské	97	20,2%

(zdroj Survio)

Z hlediska dosaženého vzdělání tvořily největší podíl respondentů osoby se středoškolským vzděláním (47,2 %), následované respondenty se základním vzděláním (32,6 %). Nejmenší zastoupení měla skupina s vysokoškolským vzděláním (20,2 %).

Toto rozložení naznačuje, že většinu účastníků dotazníkového šetření tvořili lidé s nižším či středním stupněm vzdělání. Tento fakt může být ovlivněn věkovou strukturou respondentů, jelikož nejpočetnější skupinu představovaly osoby mladší 20 let, které často ještě nedokončily vyšší stupně vzdělání.

Dosažené vzdělání může hrát roli v interpretaci výsledků, zejména pokud se ukáže, že úroveň vzdělání ovlivňuje vnímání a povědomí o problematice mravnostní kriminality. Vysokoškolsky vzdělaní respondenti mohou mít v této oblasti větší informovanost nebo odlišné názory než osoby se základním či středoškolským vzděláním. Tento faktor bude při analýze dat brán v úvahu.

Položka č. 4: Slyšeli jste již o pojmu “mravnostní kriminalita”?

Tabulka č. 4 Slyšeli jste již o pojmu „mravnostní kriminalita“?

ODPOVĚĎ	RESPONZÍ	PODÍL
ANO	224	46,6%
NE	257	53,4%

(zdroj Survio)

Na otázku, zda respondenti někdy slyšeli o pojmu mravnostní kriminalita, odpovědělo 224 respondentů (46,6 %) kladně, zatímco 257 respondentů (53,4 %) uvedlo, že se s tímto termínem dosud nesetkali.

Tyto výsledky ukazují, že pojem mravnostní kriminalita není mezi veřejností obecně známý, jelikož více než polovina dotázaných s ním nemá žádnou předchozí zkušenost. To může naznačovat, že problematika mravnostní trestné činnosti není dostatečně komunikována prostřednictvím médií, vzdělávacích institucí nebo veřejných kampaní.

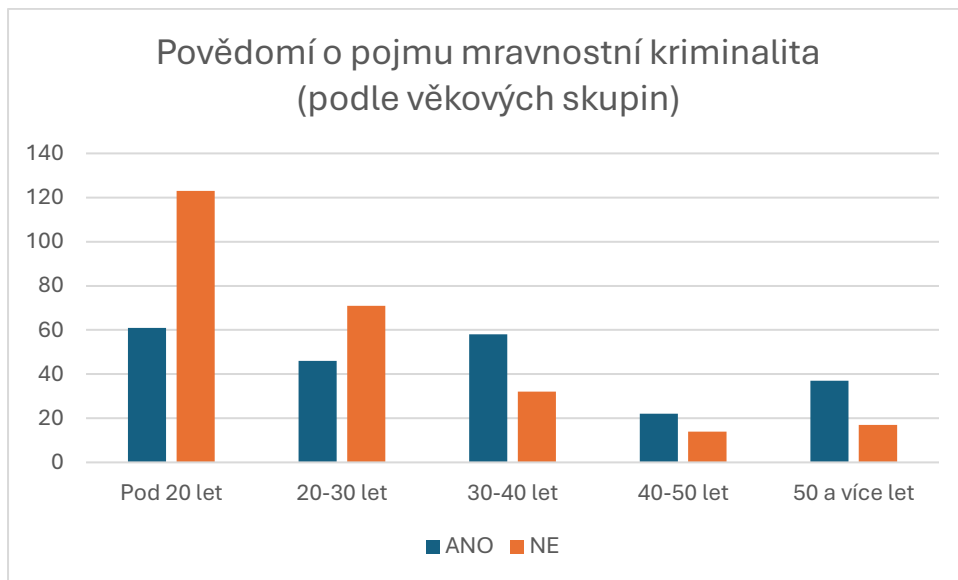
Zároveň je však důležité zohlednit, že téměř polovina respondentů pojem znala, což může být ovlivněno jejich osobním zájmem, vzděláním nebo profesním zaměřením.

Výsledky ukazují, že s pojmem se nejméně setkali nejmladší respondenti do 20 let, kde pouze 61 z 184 osob (33,2 %) odpovědělo ANO, zatímco 123 (66,8 %) uvedlo NE. To naznačuje, že mladší generace má o tomto pojmu nejmenší povědomí, což může souviset s menší zkušeností nebo nižším vzděláním v oblasti trestního práva a kriminologie. Skupina v rozmezí 20 až 30 let vykazuje podobný trend, kdy 46 z 117 respondentů (39,3 %) pojem znalo, zatímco většina (60,7 %) nikoliv. U osob ve věku 30 – 40 let se situace obrací – 58 z 90 respondentů (64,4 %) uvedlo, že pojem znají, což je oproti mladším skupinám výrazný nárůst. Ještě vyšší povědomí bylo zaznamenáno u skupiny 40 – 50 let, kde 22 z 36 osob (61,1 %) odpovědělo ANO. Největší znalost pojmu měla skupina 50 a více let, kde 37 z 54 osob (68,5 %) uvedlo, že o mravnostní kriminalitě slyšeli.

Tyto výsledky naznačují, že věk hraje klíčovou roli v povědomí o pojmu mravnostní kriminalita – čím starší je respondent, tím pravděpodobněji se s tímto

termínem setkal. Tento trend může být ovlivněn větší životní zkušeností nebo vyšším vzděláním.

Graf č. 6 Povědomí o pojmu mravnostní kriminalita podle věkových skupin

(vytvořeno autorkou)

Vyhodnocení odpovědí na otázku, zda respondenti již slyšeli o pojmu „mravnostní kriminalita“, ukazuje významné rozdíly mezi skupinami s různou úrovní vzdělání.

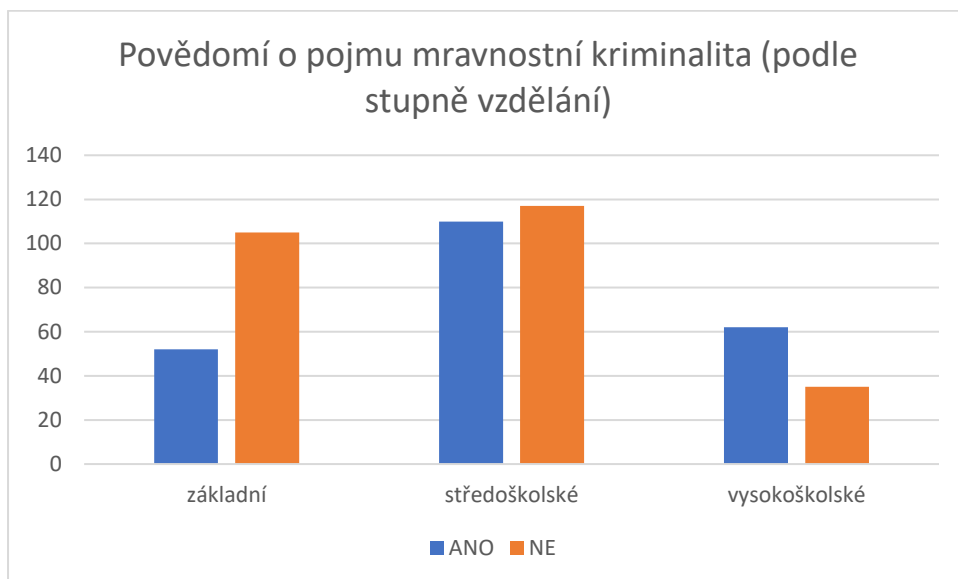
Nejnižší povědomí o tomto pojmu je mezi respondenty se základním vzděláním, kde odpověď „ANO“ uvedlo pouze 33,1 % (52 osob), zatímco 66,9 % (105 osob) uvedlo, že tento termín neznají. Tento výsledek naznačuje, že lidé s nižším vzděláním mají menší přístup k informacím o trestněprávní problematice nebo se s tímto pojmem nesetkali ve vzdělávacím procesu.

Ve skupině se středoškolským vzděláním je povědomí o něco vyšší, přičemž 48,5 % (110 osob) uvedlo, že pojem „mravnostní kriminalita“ znají, zatímco 51,5 % (117 osob) o něm neslyšelo. Tento výsledek ukazuje, že povědomí o tomto termínu se s vyšším vzděláním zvyšuje, ale stále jde o relativně vyrovnané rozdělení odpovědí.

Nejvyšší povědomí o pojmu bylo zaznamenáno u respondentů s vysokoškolským vzděláním, kde odpověď „ANO“ uvedlo 63,9 % (62 osob) a pouze 36,1 % (35 osob) odpovědělo „NE“. To ukazuje, že vyšší vzdělání přispívá k lepší znalosti právní terminologie a většímu povědomí o kriminologických pojmech.

Celkově lze konstatovat, že čím vyšší vzdělání respondent má, tím pravděpodobněji se s pojmem „mravnostní kriminalita“ již setkal. Nejnižší míru povědomí mají lidé se základním vzděláním, zatímco vysokoškolsky vzdělaní lidé tento termín znají ve většině případů. Tento trend může být ovlivněn nejen vzděláním samotným, ale i širším zájmem o právní a společenské otázky u vzdělanějších skupin populace.

Graf č. 7 Povědomí o pojmu mravnostní kriminalita podle stupně vzdělání

(vytvořeno autorkou)

Vyhodnocení odpovědí na otázku, zda respondenti již slyšeli o pojmu „mravnostní kriminalita“, podle pohlaví ukazuje poměrně vyrovnané výsledky mezi muži a ženami, přičemž muži vykazují mírně vyšší povědomí o tomto pojmu.

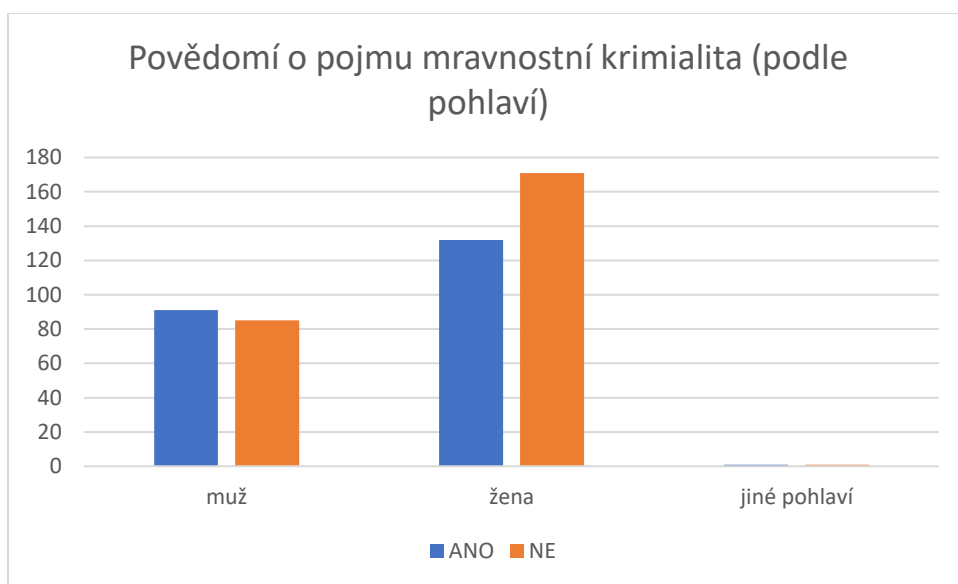
Mezi muži odpovědělo „ANO“ 51,7 % (91 osob), zatímco 48,3 % (85 osob) uvedlo, že tento pojem neznají. Tento výsledek naznačuje, že povědomí o problematice je mezi muži poměrně rozšířené, ale stále téměř polovina dotázaných s tímto pojmem není obeznámena.

U žen je situace opačná – pouze 43,6 % (132 osob) uvedlo, že o termínu „mravnostní kriminalita“ slyšelo, zatímco 56,4 % (171 osob) o něm neví. To naznačuje, že ženy mají o něco nižší povědomí o této problematice než muži, což může souviset s menším zájmem o právní a kriminologická témata nebo s odlišným zaměřením vzdělání a profesního zaměření.

U osob, které se identifikovaly jiným pohlavím, se vzorek skládal pouze ze dvou respondentů, přičemž znalost pojmu byla rovnoměrně rozložena – 1 osoba odpověděla „ANO“ a 1 osoba „NE“.

Celkově lze říci, že muži mají o něco vyšší povědomí o termínu „mravnostní kriminalita“ než ženy, ale rozdíl není dramatický. Výsledky ukazují, že povědomí o tomto pojmu není samozřejmostí a stále značná část populace nezná přesný význam tohoto termínu.

Graf č. 8 Povědomí o pojmu mravnostní kriminalita podle pohlaví

(vytvořeno autorkou)

Položka č. 5: Pokud ANO, jak byste definovali mravnostní trestnou činnost?

Na tuto otázku odpovědělo 217 respondentů. Z odpovědí respondentů vyplývá, že mravnostní trestná činnost je většinou vnímána jako trestná činnost, která porušuje sexuální integritu jednotlivce a společenské normy týkající se mravnosti. Respondenti se často zaměřují na sexuálně motivované trestné činy, jako jsou znásilnění, sexuální obtěžování, pohlavní zneužívání, dětská pornografie a kuplířství. Dalšími zmínkami jsou sexuální nátlak, prostituce, porušování svobody a psychické či fyzické zneužívání. Často se objevují i zmínky o trestných činech, které zasahují do tělesné a mravní integrity obětí, ať už v oblasti pohlavního styku, sexuálního vývoje, nebo chování na veřejnosti, které je považováno za nemorální.

Z výše uvedených odpovědí je zřejmé, že mravnostní trestná činnost se v očích veřejnosti týká především závažných sexuálních deliktů, které mají negativní dopad na oběť, jak fyzický, tak psychický.

Položka č. 6: Považujete mravnostní trestné činy za vážný společenský problém?

Tabulka č. 6 Považujete mravnostní trestné činy za vážný společenský problém?

ODPOVĚĎ	RESPONZÍ	PODÍL
ANO	342	71,1%
NE	12	2,5%
NEUMÍM POSOUDIT	127	26,4%

(zdroj Survio)

Z odpovědí respondentů na otázku, zda považují mravnostní trestné činy za vážný společenský problém, vyplývá, že drtivá většina dotázaných, konkrétně 71,1% (342 respondentů), tuto problematiku vnímá jako závažnou. Naopak pouze 2,5 % (12 respondentů) nepovažuje mravnostní kriminalitu za významný problém. Poměrně vysoký podíl respondentů, a to 26,4 % (127 osob), uvedl, že tuto otázku neumí posoudit.

Výsledky ukazují, že většina veřejnosti vnímá mravnostní kriminalitu jako vážné společenské téma, což může souviset s mediálním pokrytím tohoto druhu trestné činnosti, osobními zkušenostmi či obecnou citlivostí společnosti k těmto deliktům. Relativně malý počet osob, které nepovažují mravnostní trestné činy za vážný problém, naznačuje, že jde o kriminalitu, která obecně vzbuzuje obavy. Skupina respondentů, jež se nedokázala vyjádřit, může signalizovat buď nedostatečnou informovanost o problematice, nebo vnímanou složitost této oblasti trestné činnosti.

Vyhodnocení odpovědí na otázku „Považujete mravnostní trestné činy za vážný společenský problém?“ podle dosaženého vzdělání ukazuje určité rozdíly ve vnímání této problematiky mezi jednotlivými skupinami respondentů.

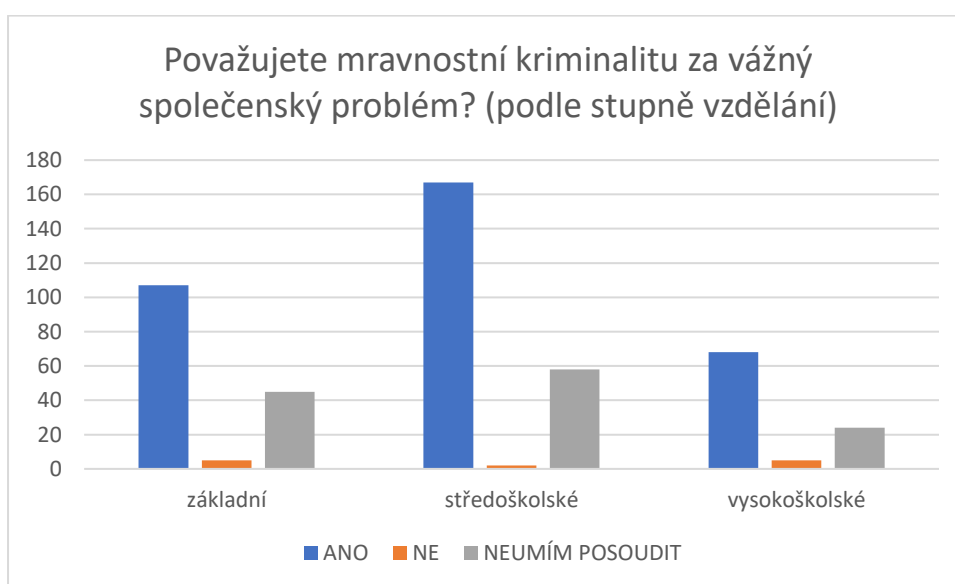
Respondenti se základním vzděláním vnímají mravnostní kriminalitu jako vážný problém v 68,2 % případů (107 osob). Naopak pouze 3,2 % (5 respondentů) ji za problém

nepovažuje a 28,7 % (45 respondentů) tuto otázku neumělo posoudit. Ve skupině se středoškolským vzděláním je podíl osob, které považují mravnostní trestné činy za závažný problém, nejvyšší – tento názor zastává 73,6 % respondentů (167 osob). Opačný názor vyjádřilo pouze 0,9 % (2 osoby) a 25,5 % (58 respondentů) se k otázce nedokázalo vyjádřit. U respondentů s vysokoškolským vzděláním označilo mravnostní kriminalitu za vážný problém 70,1 % osob (68 respondentů), zatímco 5,2 % (5 osob) ji za problém nepovažuje. Nejistotu při odpovědi vyjádřilo 24 respondentů.

Ze získaných dat vyplývá, že nejvyšší podíl osob považujících mravnostní kriminalitu za významný problém se nachází ve skupině se středoškolským vzděláním, následovanou vysokoškolsky vzdělanými respondenty a poté skupinou se základním vzděláním. Nejvyšší míra nejistoty v odpovědích byla zaznamenána u osob se základním vzděláním, kde téměř třetina respondentů tuto otázku neuměla posoudit. Skupina vysokoškolsky vzdělaných osob naopak vykazuje nejvyšší podíl těch, kteří mravnostní kriminalitu nepovažují za vážný problém.

Tyto výsledky mohou naznačovat, že vzdělanější skupiny mají větší povědomí o problematice mravnostní kriminality a považují ji za společensky významné téma. Zároveň lze pozorovat, že lidé s nižším vzděláním častěji vyjadřují nejistotu v hodnocení této otázky, což může souviset s nižší informovaností nebo menším zájmem o tuto problematiku.

Graf č. 9 Považujete mravnostní kriminalitu za vážný společenský problém? (podle stupně vzdělání)

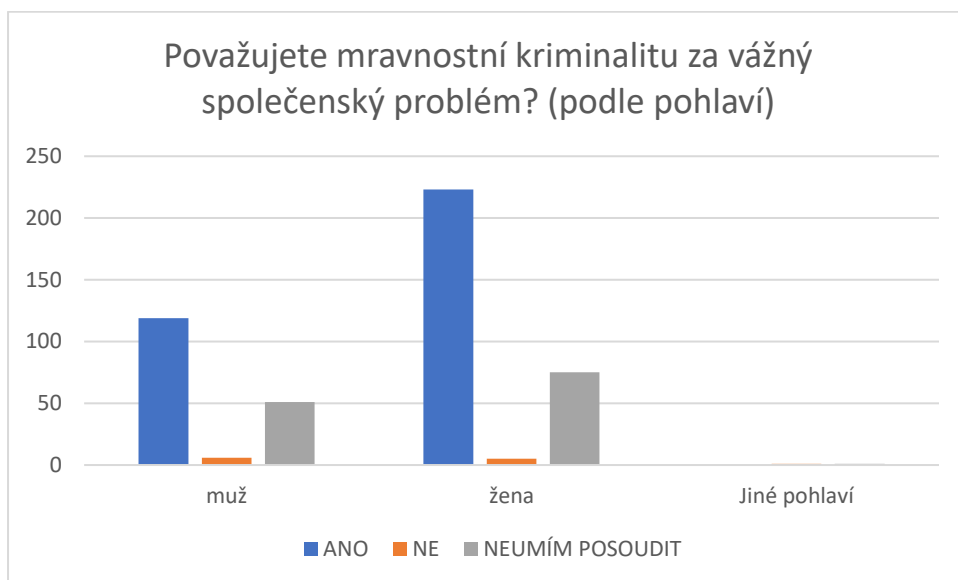
(vytvořeno autorkou)

Vyhodnocení otázky podle pohlaví ukazuje zajímavé rozdíly ve vnímání této problematiky mezi muži, ženami a respondenty s jiným pohlavím.

Mezi muži považuje mravnostní kriminalitu za vážný problém 67,6 % respondentů (119 osob). Opačný názor vyjádřilo 3,4 % mužů (6 osob), zatímco 29 % (51 respondentů) uvedlo, že tuto otázku neumí posoudit. U žen je tento podíl vyšší – mravnostní trestné činy považuje za vážný problém 73,6 % respondentek (223 osob), zatímco pouze 1,7 % (5 osob) uvedlo, že je za problém nepovažují. Nejistotu při odpovědi vyjádřilo 24,8 % žen (75 respondentek). Ve skupině respondentů s jiným pohlavím odpověděly pouze dvě osoby, přičemž jedna z nich uvedla, že tuto otázku neumí posoudit, a druhá uvedla, že mravnostní kriminalita není vážným problémem.

Celkové výsledky ukazují, že ženy vnímají mravnostní trestné činy jako vážnější problém než muži, přičemž jejich podíl je o 6 procentních bodů vyšší. Muži naopak častěji uvádějí, že tuto otázku neumí posoudit, což může naznačovat nižší osobní zkušenost s touto problematikou nebo menší zájem o ni. Minimální počet odpovědí od respondentů s jiným pohlavím neumožňuje formulovat jednoznačné závěry pro tuto skupinu.

Graf č. 10 Považujete mravnostní kriminalitu za vážný společenský problém? (podle pohlaví)

(vytvořeno autorkou)

Vyhodnocení odpovědí na otázku, zda respondenti považují mravnostní trestné činy za vážný společenský problém, ukazuje jasnou převahu kladných odpovědí napříč všemi věkovými skupinami.

Nejvíce respondentů, kteří tento typ kriminality vnímají jako vážný problém, se nachází ve věkové skupině do 20 let, kde odpověď „ANO“ uvedlo 69,0 % (127 osob). Pouze 3,8 % (7 osob) tento názor nesdílí, zatímco 27,2 % (50 osob) uvedlo, že situaci neumí posoudit. Tento výsledek může naznačovat, že mladší lidé si jsou vědomi závažnosti této kriminality, ale zároveň velká část z nich nemá dostatek zkušeností nebo informací, aby si vytvořila pevný názor.

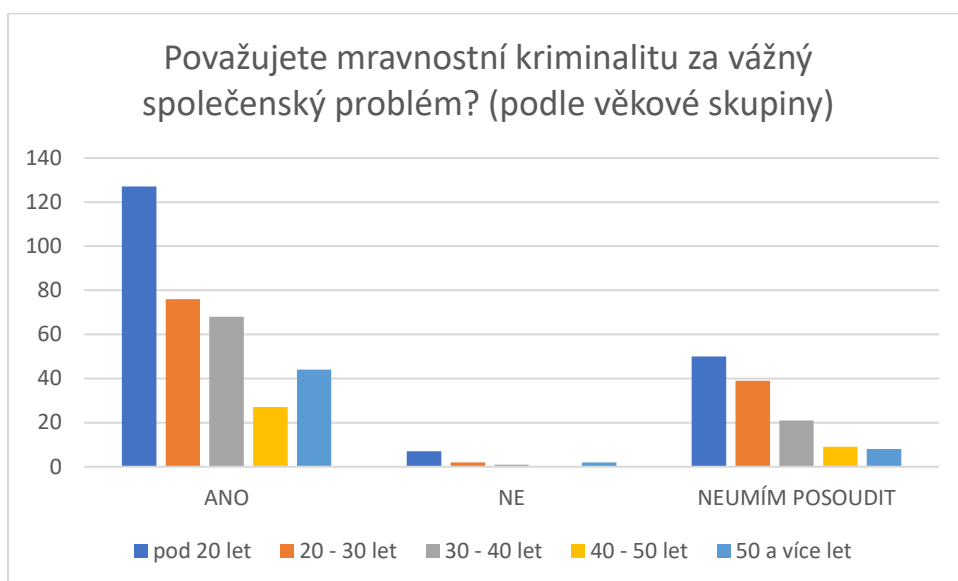
Ve skupině 20 – 30 let odpovědělo „ANO“ 65,0 % (76 osob), což je mírně nižší podíl než u nejmladší skupiny. Odpověď „NE“ zde uvedlo 1,7 % (2 osoby) a 33,3 % (39 osob) situaci neumí posoudit. Podobný trend pokračuje i u skupiny 30–40 let, kde souhlasilo 75,6 % (68 osob), pouze 1,1 % (1 osoba) odpověděla „NE“ a 23,3 % (21 osob) uvedlo, že neumí posoudit. Tato věková skupina vykazuje nejvyšší míru souhlasu, což může souviset s vyšší životní zkušeností a lepším povědomím o problematice.

U respondentů ve věkové kategorii 40 – 50 let byl podíl odpovědí „ANO“ 75,0 % (27 osob), přičemž nikdo neodpověděl „NE“ a 25,0 % (9 osob) nebylo schopno situaci posoudit. To naznačuje, že lidé v této věkové skupině mají pevný názor na vážnost mravnostní kriminality a jen minimum z nich ji nepovažuje za problém.

Ve skupině 50 a více let byl podíl kladných odpovědí 81,5 % (44 osob), což je nejvyšší hodnota ze všech věkových kategorií. Odpověď „NE“ zvolilo 3,7 % (2 osoby) a „NEUMÍM POSOUDIT“ uvedlo 14,8 % (8 osob), což je zároveň nejnižší podíl nejistých odpovědí. Tento výsledek naznačuje, že starší lidé mají v otázce mravnostní kriminality nejpevnější postoj a vnímají ji jako významný společenský problém.

Celkově lze říci, že s rostoucím věkem roste i přesvědčení o závažnosti mravnostní kriminality jako společenského problému. Nejmladší respondenti vykazují nejvyšší míru nejistoty, zatímco starší věkové skupiny mají v tomto ohledu jasnější postoj a vnímají tento druh kriminality jako velmi vážnou záležitost.

Graf č. 11 Považujete mravnostní kriminalitu za vážný společenský problém? (podle věkové skupiny)

(vytvořeno autorkou)

Položka č. 7: Setkali jste se někdy s případem, který byste považovali za mravnostní kriminalitu?

Tabulka č. 7 Setkali jste se někdy s případem, který byste považovali za mravnostní kriminalitu?

ODPOVĚĎ	RESPONZÍ	PODÍL
ANO	217	45,5%
NE	127	26,6%
NEVÍM	133	27,9%

(zdroj Survio)

Vyhodnocení odpovědí na otázku, zda se respondenti setkali s případem, který by považovali za mravnostní kriminalitu, ukazuje, že osobní zkušenost s touto problematikou má značná část dotázaných. Konkrétně 45,5 % respondentů (217 osob) uvedlo, že se s takovým případem setkali. Naopak 26,6 % dotázaných (127 osob) odpovědělo, že s mravnostní kriminalitou zkušenost nemají. Relativně vysoký podíl respondentů, a to 27,9 % (133 osob), si nebyl jistý, zda se s případem mravnostní kriminality setkal, což může naznačovat nejasnosti v definování této trestné činnosti nebo nejistotu ohledně závažnosti konkrétního incidentu.

Výsledky naznačují, že mravnostní kriminalita není vnímána jako okrajový fenomén, ale poměrně významná část populace s ní má přímou nebo zprostředkovanou zkušenost. Zároveň podíl nejistých odpovědí ukazuje na potřebu lepší informovanosti o tom, co přesně do této kategorie trestných činů spadá, a jaké případy lze za mravnostní kriminalitu považovat.

Vyhodnocení odpovědí této otázky, podle pohlaví, ukazuje určité rozdíly v osobní zkušenosti s touto problematikou.

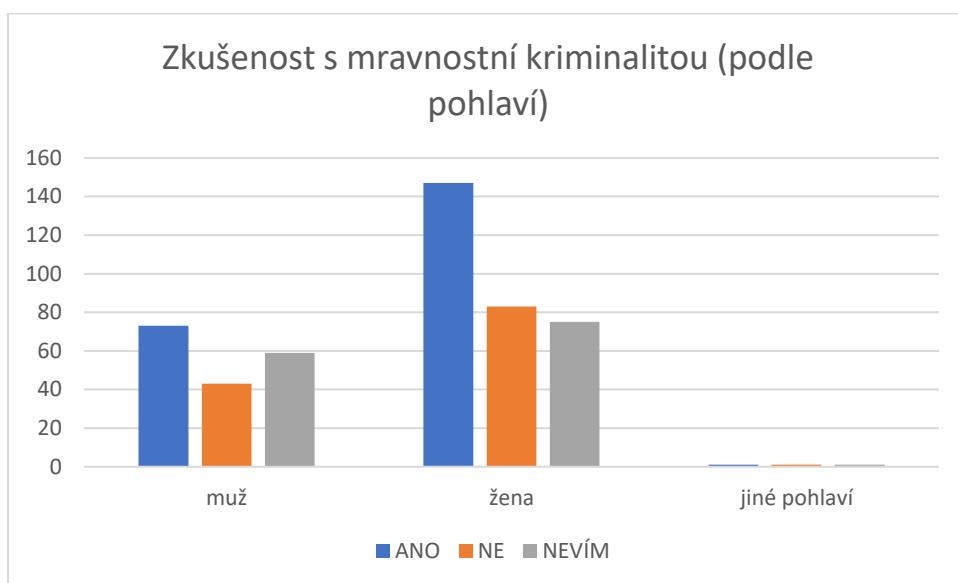
Mezi muži odpovědělo kladně 42,2 % (73 respondentů), což znamená, že se s takovým případem setkali. Opačně odpovědělo 24,9 % (43 mužů), tedy uvedli, že s mravnostní kriminalitou zkušenost nemají. Nejistotu v odpovědi vyjádřilo 32,9 % mužů (57 respondentů), což je nejvyšší podíl nejistých odpovědí mezi sledovanými skupinami.

U žen uvedlo 47,7 % (144 respondentek), že se s případem mravnostní kriminality setkaly, což je o 5,5procentního bodu více než u mužů. Naopak 27,5 % (83 žen) odpovědělo záporně a 24,8 % (75 žen) si nebylo jistých. Tento výsledek naznačuje, že ženy mají o něco častěji přímou nebo zprostředkovanou zkušenost s tímto druhem kriminality a zároveň méně často uvádějí nejistotu v odpovědi.

Ve skupině respondentů s jiným pohlavím odpověděly pouze dvě osoby, přičemž jedna uvedla, že se s případem nesečkala, a druhá si tím nebyla jistá. Vzhledem k nízkému počtu odpovědí však nelze v této kategorii formulovat konkrétní závěry.

Celkové výsledky naznačují, že ženy častěji uvádějí zkušenost s mravnostní kriminalitou než muži, zatímco muži častěji odpovídají „nevím“, což může ukazovat na rozdílné vnímání a definování této trestné činnosti mezi pohlavími. Zároveň je patrné, že poměrně vysoký počet respondentů napříč skupinami si není jistý, zda se s případem mravnostní kriminality setkal, což může opět souviset s nejasností v definici této kategorie trestných činů.

Graf č. 12 Zkušenost s mravnostní kriminalitou (podle pohlaví)

(vytvořeno autorkou)

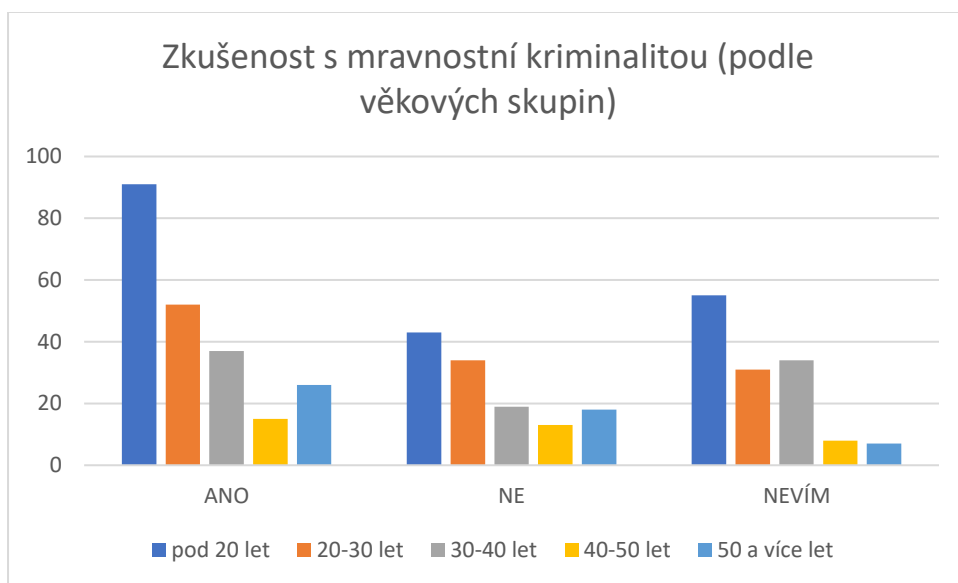
Vyhodnocení odpovědí na tuto otázku, podle věkových skupin, ukazuje zajímavé rozdíly v osobní zkušenosti s touto problematikou.

Nejvyšší podíl respondentů, kteří uvedli, že se s mravnostní kriminalitou setkali, se nachází ve skupině osob mladších 20 let, kde kladně odpovědělo 47,3 % respondentů (87 osob). Naopak 23,4 % (43 respondentů) uvedlo, že s touto kriminalitou zkušenost nemají, a 29,3 % (54 osob) si nebylo jistých. Podobně vysoký podíl kladných odpovědí byl zaznamenán i ve věkové kategorii 50 a více let, kde mravnostní kriminalitu osobně zaznamenalo 51 % respondentů (26 osob). Nejnižší podíl kladných odpovědí byl naopak ve skupině 40 – 50 let, kde zkušenost s tímto typem kriminality uvedlo pouze 41,7 % (15 respondentů).

U respondentů ve věkové skupině 20 – 30 let uvedlo kladnou odpověď 44,8 % dotázaných (52 osob), což je mírně nižší hodnota oproti nejmladší kategorii. Záporně odpovědělo 29,3 % (34 osob) a 25,9 % (30 osob) si nebylo jistých. Ve skupině 30 – 40 let odpovědělo „ANO“ 41,1 % respondentů (37 osob), „NE“ zvolilo 21,1 % (19 osob) a poměrně vysoký podíl, 37,8 % (34 osob), si nebyl jistý. Nejnižší počet nejistých odpovědí byl zaznamenán ve skupině 50 a více let, kde pouze 13,7 % respondentů (7 osob) uvedlo, že si není jistých.

Celkové výsledky ukazují, že zkušenost s mravnostní kriminalitou nejčastěji uvádějí nejmladší a nejstarší respondenti, přičemž skupina do 20 let může mít zvýšené povědomí o této problematice v důsledku mediálního pokrytí a diskusí na sociálních sítích. Naopak vyšší zkušenost ve skupině 50 a více let může souviset s delší životní zkušeností. Skupina ve věku 30–40 let vykazuje nejvyšší podíl nejistých odpovědí, což může naznačovat nejasnosti v definování mravnostní kriminality nebo menší ochotu sdílet osobní zkušenosti.

Graf č. 13 Zkušenost s mravnostní kriminalitou (podle věkových skupin)

(vytvořeno autorkou)

Vyhodnocení odpovědí na otázku, zda se respondenti někdy setkali s trestným činem, který by považovali za mravnostní kriminalitu, ukazuje určité rozdíly mezi jednotlivými skupinami podle dosaženého vzdělání.

Nejvíce kladných odpovědí se objevilo u středoškolsky vzdělaných respondentů, kde 44,2 % (100 osob) uvedlo, že se s takovým činem setkali. Oproti tomu 27,9 % (63 osob) odpovědělo „NE“ a stejný podíl respondentů, tedy 27,9 % (63 osob), si nebyl jistý. Tento výsledek ukazuje, že středoškolsky vzdělaní lidé mají relativně vyrovnané rozložení odpovědí, přičemž značná část si není jistá, zda se s mravnostní kriminalitou setkala.

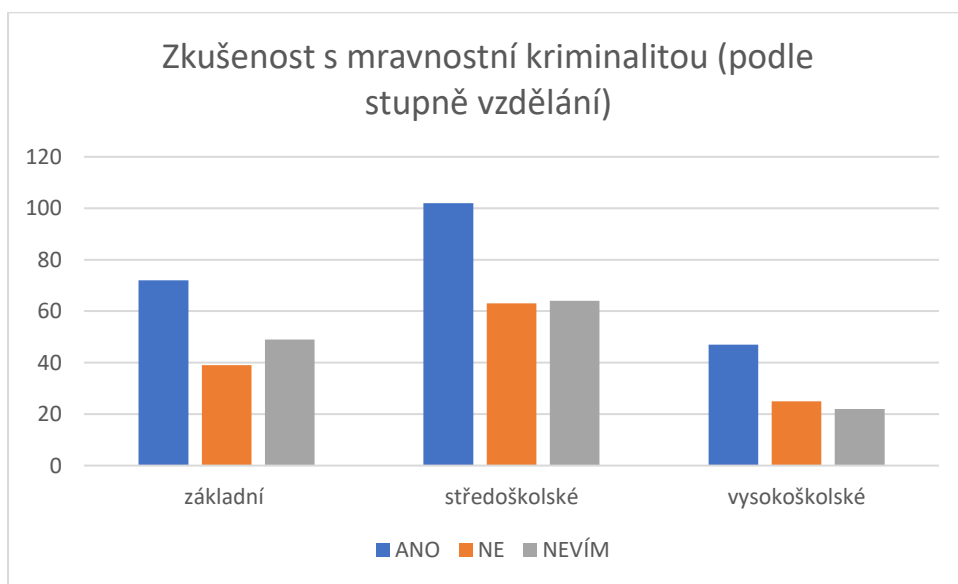
U respondentů se základním vzděláním uvedlo 44,6 % (70 osob), že se s takovým trestným činem setkali, což je podobný podíl jako u středoškoláků. Naopak 24,8%

(39 osob) odpovědělo „NE“ a 30,6 % (48 osob) nebylo schopno situaci posoudit. Tento výsledek naznačuje, že lidé s nižším vzděláním mohou mít méně informací o tom, co všechno spadá pod mravnostní kriminalitu, což může vysvětlovat vyšší podíl nejistých odpovědí.

Nejnižší podíl odpovědí „ANO“ se objevil mezi vysokoškolsky vzdělanými respondenty, kde pouze 50,0 % (47 osob) uvedlo, že se s takovým trestným činem setkali, 26,6 % (25 osob) odpovědělo „NE“ a 23,4 % (22 osob) si nebylo jistých. Tento výsledek může souviset s tím, že lidé s vyšším vzděláním jsou schopni lépe rozlišovat různé druhy kriminality a přesněji identifikovat, co spadá pod mravnostní trestné činy.

Celkově lze říci, že přibližně polovina respondentů bez ohledu na vzdělání uvedla, že se s mravnostní kriminalitou setkala. Nejvyšší míru nejistoty vykazují lidé se základním a středoškolským vzděláním, zatímco vysokoškoláci mají o něco jasnější názor na tuto problematiku.

Graf č. 14 Zkušenost s mravnostní kriminalitou (podle stupně vzdělání)

(vytvořeno autorkou)

Položka č. 8: Pokud ANO, jaký typ trestného činu to byl?

Tabulka č. 8 Pokud ANO, jaký typ trestného činu to byl?

ODPOVĚĎ	RESPONZÍ	PODÍL
Znásilnění	75	26,3%
Sexuální obtěžování	181	63,5%
Šíření pornografie	132	46,3%
Kuplířství / Prostituce	55	19,3%
Jiná (prosím uveďte)	8	2,8%

(zdroj Survio)

Vyhodnocení odpovědí na otázku, s jakým druhem mravnostního trestného činu se respondenti setkali, ukazuje, že nejčastěji uváděným trestným činem bylo sexuální obtěžování, které zmínilo 63,5 % respondentů (181 osob). Tento vysoký podíl naznačuje, že sexuální obtěžování je široce rozšířeným fenoménem, se kterým se lidé často setkávají buď osobně, nebo ve svém okolí.

Druhým nejčastěji uváděným trestným činem bylo šíření pornografie, které uvedlo 46,3 % respondentů (132 osob). Tato skutečnost může souviset s rozšířeným přístupem k internetovému obsahu a častějšími případy nelegální distribuce či nevyžádaného sdílení pornografických materiálů.

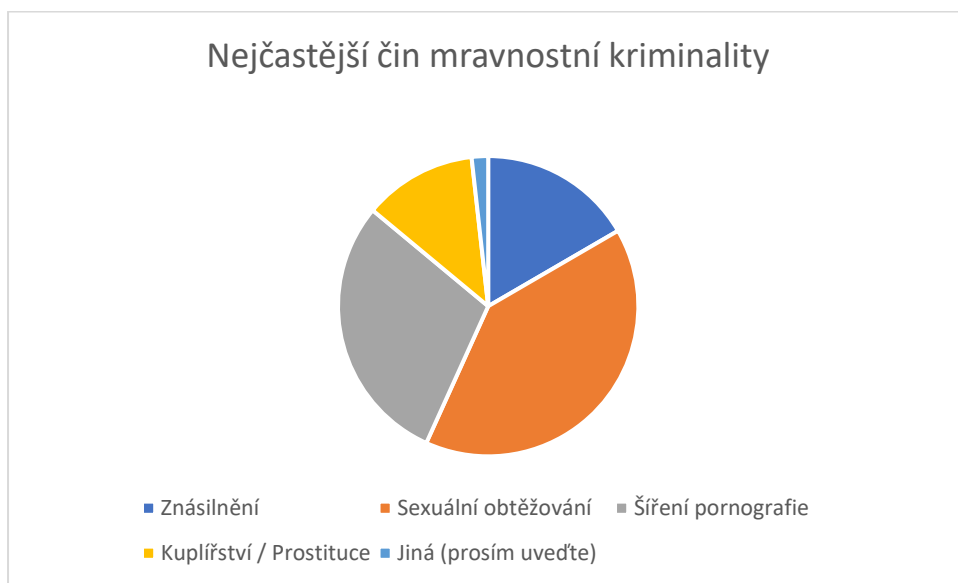
Znásilnění jako nejzávažnější forma mravnostní kriminality označilo 26,3 % respondentů (75 osob). Přestože je toto číslo nižší než u předchozích kategorií, stále jde o významný podíl, který ukazuje, že tento typ trestné činnosti není ojedinělý.

Kuplířství a prostituci uvedlo 19,3 % respondentů (55 osob). Tato odpověď může souviset s osobními zkušenostmi, medializovanými případy nebo vnímáním prostituce jako formy mravnostní kriminality, ačkoliv její právní status se v jednotlivých zemích liší.

Kategorie „Jiná (prosím uveďte)“ byla vyplněna pouze 2,8 % respondenty (8 osob), což naznačuje, že většina lidí mravnostní kriminalitu spojuje především s výše uvedenými kategoriemi.

Celkové výsledky ukazují, že mravnostní kriminalita je vnímána především skrze sexuální obtěžování a šíření pornografie, přičemž závažnější trestné činy, jako je znásilnění, jsou v odpovědích zastoupeny méně často. To může být způsobeno tím, že méně lidí má s těmito činy přímou zkušenost, nebo také obavami ze sdílení informací o těchto závažných trestných činech.

Graf č. 15 Nejčastější čin mravnostní kriminality

(vytvořeno autorkou)

Při analýze odpovědí podle pohlaví se ukázalo, že jednotlivé typy mravnostních trestných činů se vyskytují v rozdílné míře u žen a mužů.

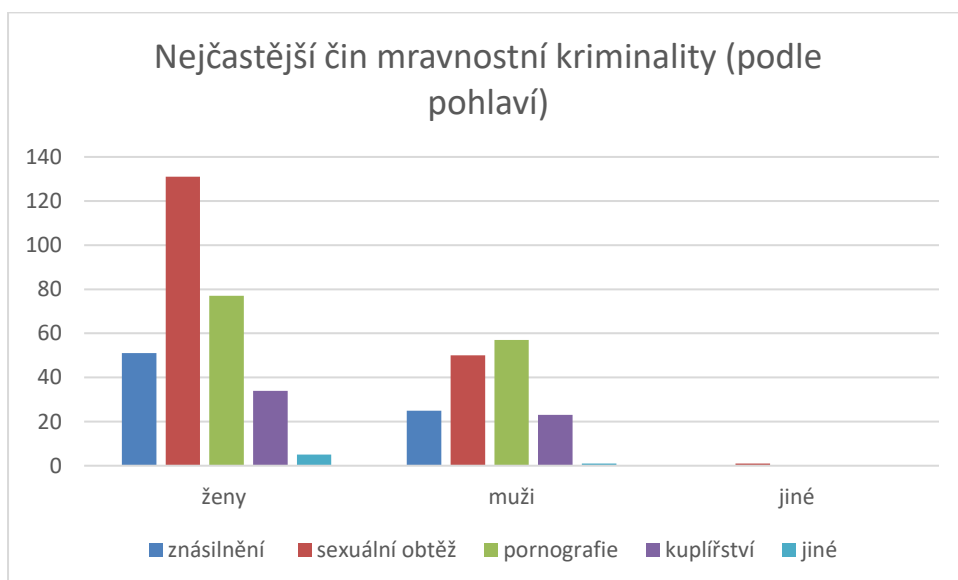
Znásilnění jako nejzávažnější formu mravnostní kriminality uvedlo 50 žen a 25 mužů, což naznačuje, že ženy jsou oběťmi tohoto trestného činu častěji než muži. Tento rozdíl může být způsoben jak vyšší mírou skutečných případů, tak ochotou o této zkušenosti mluvit. Sexuální obtěžování, které bylo celkově nejčastěji zmiňovaným trestným činem, označilo 131 žen a 50 mužů. To potvrzuje, že tento typ kriminality postihuje především ženy, avšak i muži s ním mají nezanedbatelnou zkušenost.

Šíření pornografie uvedlo 77 žen a 57 mužů, což naznačuje, že tento fenomén není omezený na jedno pohlaví a jedná se o problém, který vnímají ženy i muži podobně. Kuplířství a prostituci jako formu mravnostní kriminality uvedlo 33 žen a 22 mužů. I když tato čísla nejsou tak vysoká jako u jiných kategorií, stále ukazují na existenci zkušeností s tímto druhem trestné činnosti v české společnosti.

Do kategorie „Jiné“ spadalo pouze několik odpovědí – konkrétně 5 žen a 3 muži uvedli jinou formu mravnostní kriminality (jedna z nich specifikovala zkušenost s pohlavním zneužitím) a 1 muž zmínil případ veřejné masturbace. Z těchto výsledků je patrné, že nejvíce se s mravnostní kriminalitou setkávají ženy, přičemž u sexuálního obtěžování a znásilnění jsou rozdíly mezi pohlavími nejvýraznější. U pornografie a kuplířství jsou zkušenosti respondentů vyrovnanější.

Celkové závěry tak potvrzují trend, že mravnostní kriminalita je vnímána různě v závislosti na pohlaví, přičemž některé trestné činy, zejména sexuální obtěžování a znásilnění, jsou častěji spojovány se zkušenostmi žen.

Graf č. 16 Nejčastější čin mravnostní kriminality (podle pohlaví)

(vytvořeno autorkou)

Analýza odpovědí podle dosaženého vzdělání ukazuje, že vnímání a zkušenosti s jednotlivými druhy mravnostní kriminality se liší v závislosti na vzdělanostní úrovni respondentů. Nejčastěji uváděným trestným činem bylo sexuální obtěžování, které zaznamenalo vysokou míru výskytu ve všech vzdělanostních skupinách. Nejvíce jej uváděli respondenti se středním vzděláním (133 osob), následovaní skupinou se základním vzděláním (89 osob) a vysokoškolsky vzdělanými respondenty (65 osob). Tento výsledek naznačuje, že sexuální obtěžování je široce rozšířeným fenoménem bez ohledu na dosažené vzdělání, přičemž jeho nejvyšší výskyt byl zaznamenán u osob se středním vzděláním.

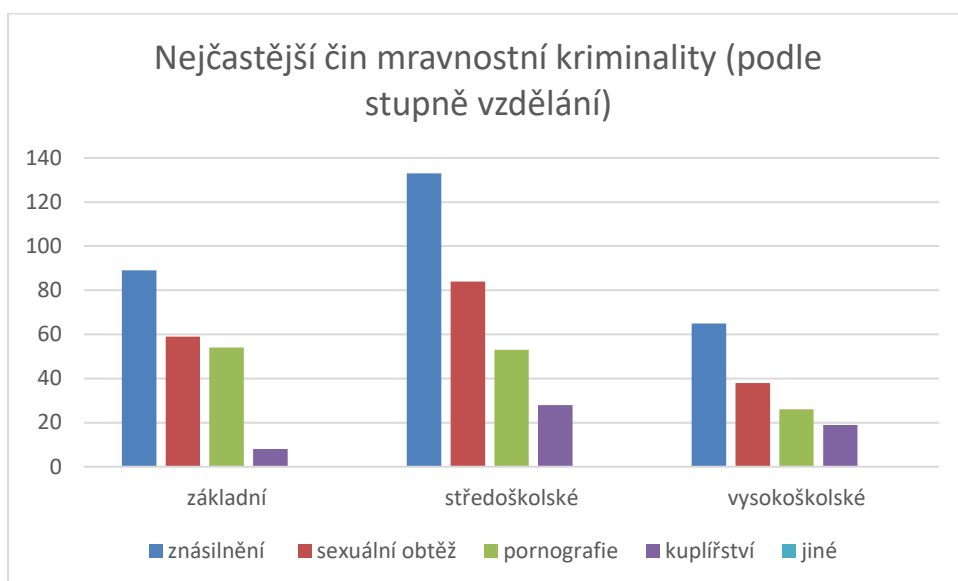
Znásilnění jako nejzávažnější forma mravnostní kriminality byla nejčastěji uváděna rovněž skupinou se středním vzděláním (84 osob), zatímco u respondentů se základním vzděláním se jednalo o 59 osob a u vysokoškolsky vzdělaných respondentů o 38 osob. Tento trend může odrážet jak skutečné rozdíly v míře ohrožení jednotlivých skupin, tak ochotu o těchto zkušenostech hovořit.

Šíření pornografie bylo poměrně rovnoměrně zastoupeno napříč vzdělanostními skupinami – uvedlo jej 54 respondentů se základním vzděláním, 53 se středním a 26 s vysokoškolským vzděláním. Zdá se tedy, že tento druh kriminality není tolik ovlivněn vzděláním jako spíše obecnou dostupností a rozšířením digitálních médií.

V případě kuplířství a prostituce bylo nejvíce odpovědí zaznamenáno u respondentů se středním vzděláním (28 osob), následovaných vysokoškolsky vzdělanými respondenty (19 osob), zatímco mezi osobami se základním vzděláním bylo toto číslo výrazně nižší (8 osob). Tato skutečnost může souviset s rozdíly v sociálním prostředí, ekonomických faktorech či větším povědomím o této problematice mezi vzdělanějšími respondenty.

V kategorii „Jiné“ nebyl zaznamenán žádný významný počet odpovědí, což naznačuje, že respondenti vnímají mravnostní kriminalitu především skrze výše uvedené kategorie. Celkové výsledky ukazují, že s mravnostní kriminalitou mají zkušenost respondenti napříč všemi vzdělanostními skupinami, přičemž sexuální obtěžování dominuje ve všech těchto kategoriích. Rozdíly ve výskytu ostatních trestných činů mohou být ovlivněny jak skutečnou četností těchto činů v různých sociálních prostředích, tak mírou ochoty je přiznat či vnímat jako trestnou činnost.

Graf č. 17 Nejčastější čin mravnostní kriminality (podle stupně vzdělání)

(vytvořeno autorkou)

Analýza odpovědí podle věkových skupin ukazuje rozdílnou míru setkání s jednotlivými druhy mravnostní kriminality napříč věkovými kategoriemi. Nejčastěji uváděným trestným činem bylo sexuální obtěžování, které zaznamenalo nejvyšší počet odpovědí ve věkové skupině do 20 let (71 osob), následované skupinou 20 – 30 let (55 osob) a skupinou 30 – 40 let (25 osob). S rostoucím věkem počet odpovědí klesal, přičemž ve věkové kategorii 40 – 50 let jej uvedlo 10 respondentů a u osob starších 50 let pouze 20 respondentů. Tento trend naznačuje, že mladší generace je k sexuálnímu obtěžování náchylnější nebo si jej více uvědomuje a otevřeněji o něm hovoří.

Znásilnění bylo nejčastěji uváděno nejmladší věkovou skupinou do 20 let (37 osob), zatímco v dalších věkových kategoriích se počet odpovědí snižoval. Ve věkové skupině 20 – 30 let jej uvedlo 16 osob, ve skupině 30 – 40 let 10 osob, ve skupině 40 – 50 let pouze 4 osoby a ve věkové skupině 50 a více let jej zaznamenalo 8 osob. Tento pokles může souviset s nižším rizikem ohrožení u starších respondentů nebo menší ochotou sdílet takto citlivou zkušenost.

Šíření pornografie bylo nejčastěji uváděno ve věkové kategorii do 20 let (66 osob), následované věkovou skupinou 20 – 30 let (31 osob) a skupinou 30 – 40 let (21 osob). S rostoucím věkem počet odpovědí opět klesal, přičemž ve skupině 40 – 50 let jej uvedlo 6 osob a ve věkové kategorii 50 a více let 8 osob. Tento výsledek může odrážet větší

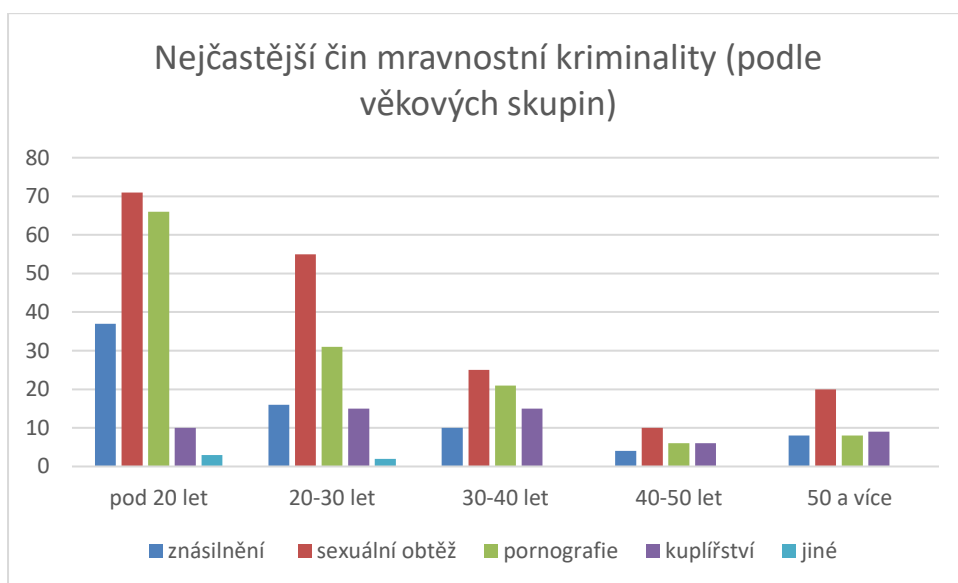
přístup mladších generací k digitálním médiím a jejich vyšší citlivost vůči této problematice.

V případě kuplířství a prostituce bylo nejvyšší zastoupení zaznamenáno ve věkové kategorii do 20 let (10 osob), zatímco ve skupinách 20 – 30 let a 30 – 40 let se počet odpovědí pohyboval na podobné úrovni (15 osob). Ve starších věkových skupinách (40 – 50 let a 50 a více let) bylo zaznamenáno 6 a 9 odpovědí, což naznačuje, že tento druh kriminality je vnímán spíše mladšími až středně starými respondenty.

V kategorii „Jiné“ bylo uvedeno pouze několik odpovědí, a to převážně v nejmladší věkové skupině do 20 let (3 osoby) a ve skupině 20 – 30 let (2 osoby). Starší respondenti tuto kategorii téměř nevyužili, což potvrzuje, že většina respondentů vnímá mravnostní kriminalitu v rámci výše uvedených kategorií.

Celkové výsledky ukazují, že sexuální obtěžování je nejčastějším druhem mravnostní kriminality napříč věkovými skupinami, přičemž nejvíce postihuje mladší věkové kategorie. U ostatních trestných činů, jako je znásilnění či šíření pornografie, lze pozorovat podobný trend, kdy mladší generace tyto zkušenosti uvádějí častěji než starší respondenti. To může být dáno nejen skutečnou četností těchto činů v jednotlivých věkových skupinách, ale i odlišným přístupem k jejich vnímání a ochotou o nich hovořit.

Graf č. 18 Nejčastější čin mravnostní kriminality (podle věkových skupin)

(vytvořeno autorkou)

Položka č. 9: Máte pocit, že mravnostní kriminalita v posledních 10 letech roste?

Tabulka č. 9 Máte pocit, že mravnostní kriminalita v posledních 10 letech roste?

ODPOVĚĎ	RESPONZÍ	PODÍL
ANO	346	71,9%
NE	29	6,0%
NEVÍM	106	22,0%

(zdroj Survio)

Vyhodnocení odpovědí na otázku, zda si respondenti myslí, že mravnostní kriminalita v posledních 10 letech roste, ukazuje, že převážná většina dotázaných vnímá tento typ kriminality jako rostoucí problém.

Ze všech respondentů 71,9 % (346 osob) uvedlo, že se domnívají, že mravnostní kriminalita v posledních 10 letech narůstá. Tento vysoký podíl může být ovlivněn rostoucím mediálním pokrytím těchto trestných činů, větší informovaností společnosti nebo skutečným nárůstem případů.

Naopak 6,0 % respondentů (29 osob) uvedlo, že si nemyslí, že by mravnostní kriminalita narůstala. Tato skupina může vnímat situaci jako stabilní, nebo se domnívat, že větší počet medializovaných případů neznamena reálný nárůst kriminality, ale spíše lepší odhalování a hlášení těchto činů.

Poměrně velká část respondentů, 22,0 % (106 osob), odpověděla „nevím“. To naznačuje, že část populace nemá dostatečné informace k tomu, aby si na tuto otázku vytvořila jasný názor, nebo že vnímají vývoj v této oblasti jako nejednoznačný.

Celkové výsledky ukazují, že veřejnost vnímá mravnostní kriminalitu jako narůstající problém, přičemž pouze malá část respondentů zastává opačný názor. Významný podíl nejistých odpovědí naznačuje, že by bylo vhodné zvýšit povědomí o skutečném vývoji těchto trestných činů, například prostřednictvím statistik či odborných analýz.

Vyhodnocení odpovědí na otázku, zda si respondenti myslí, že mravnostní kriminalita v posledních 10 letech roste, podle pohlaví ukazuje, že vnímání tohoto problému se mezi muži a ženami mírně liší.

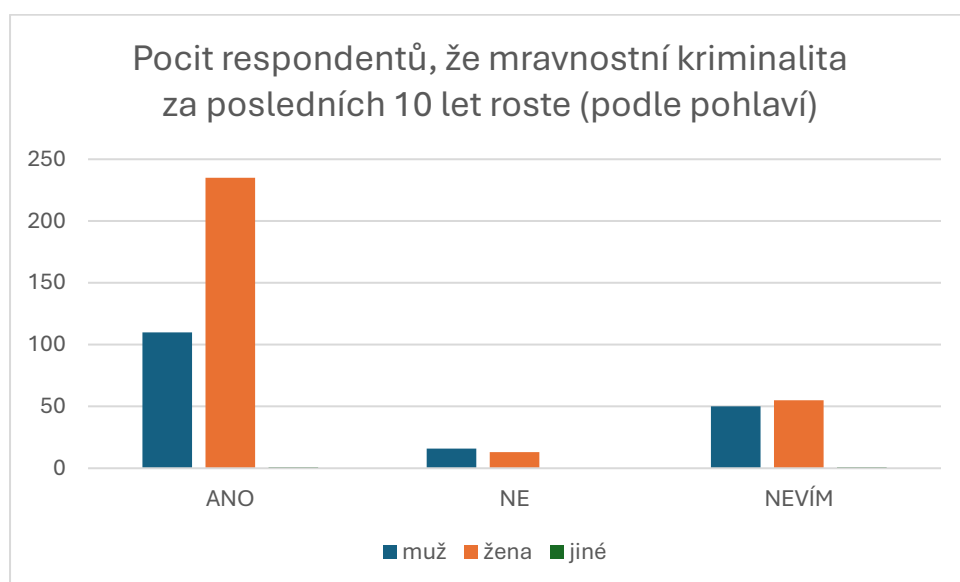
U mužů odpovědělo ANO 62,5 % (110 respondentů), tedy si myslí, že mravnostní kriminalita roste. NE odpovědělo 9,1% (16 mužů), tedy mají opačný názor. Nevím zvolilo 28,4 % mužů (50 osob), což naznačuje, že téměř třetina mužských respondentů si není jistá vývojem této kriminality.

Mezi ženami bylo přesvědčení o růstu mravnostní kriminality výraznější – 77,6 % (235 žen) odpovědělo kladně, což je o 15,1 procentního bodu více než u mužů. Pouze 4,3 % (13 žen) se domnívá, že kriminalita neroste, což je méně než polovina oproti mužům. Nejistotu v odpovědi vyjádřilo 18,2 % (55 žen), což je o 10,2 procentního bodu méně než u mužů.

V kategorii jiné pohlaví odpověděly pouze dvě osoby, přičemž jedna uvedla, že si myslí, že kriminalita roste, a druhá odpověděla „nevím“.

Celkové výsledky ukazují, že ženy častěji než muži vnímají mravnostní kriminalitu jako rostoucí problém. Zároveň mají muži výrazně vyšší podíl nejistých odpovědí, což může naznačovat menší vnímání této problematiky nebo menší míru osobní zkušenosti s tímto typem kriminality.

Graf č. 19 Pocit respondentů, že mravnostní kriminalita za posledních 10 let roste (podle pohlaví)

(vytvořeno autorkou)

Vyhodnocení odpovědí na otázku, zda si respondenti myslí, že mravnostní kriminalita v posledních 10 letech roste, podle věkových kategorií ukazuje zajímavé rozdíly v jejich vnímání tohoto problému.

Nejvíce přesvědčení o růstu mravnostní kriminality jsou nejmladší respondenti do 20 let, kde 76,1 % (140 osob) uvedlo, že kriminalita roste. Pouze 4,9 % (9 osob) odpovědělo „NE“, zatímco 19,0 % (35 osob) si není jistých. Tento výsledek může souviset s častějším setkáváním mladých lidí s problematikou sexuálního obtěžování na sociálních sítích a v online prostředí.

Ve věkové kategorii 20 – 30 let vnímá růst kriminality 76,1 % respondentů (89 osob), což je stejný podíl jako u nejmladší skupiny. Oproti nim zde ale mírně vzrostl podíl nejistých odpovědí na 17,9 % (21 osob), což naznačuje, že starší mladá generace má o něco rezervovanější postoj.

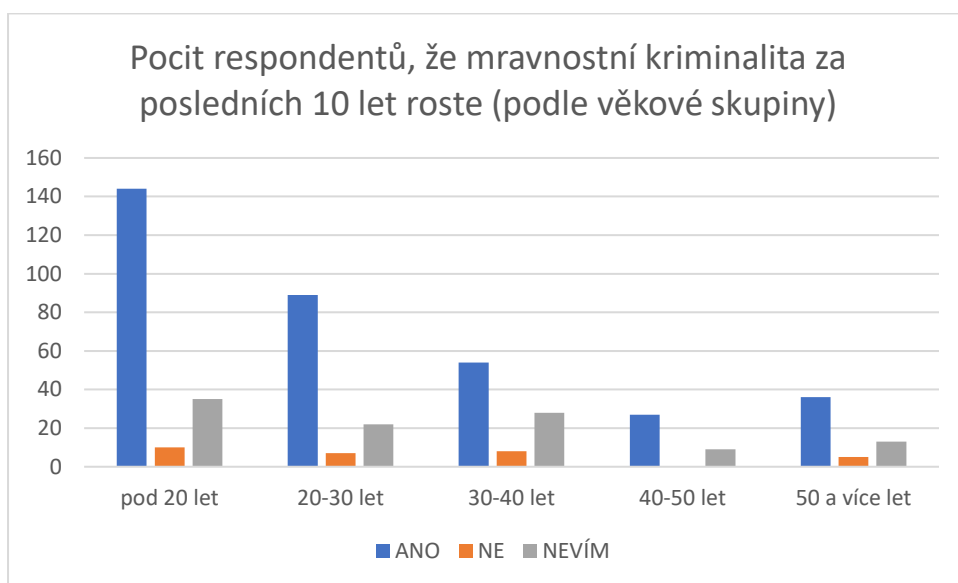
Ve věkové skupině 30 – 40 let odpovědělo „ANO“ 60 % (54 osob), což je výrazný pokles oproti mladším skupinám. Zároveň 8,9 % (8 osob) uvedlo, že kriminalita neroste, a 31,1 % (28 osob) odpovědělo „NEVÍM“, což je nejvyšší podíl nejistých odpovědí ze všech skupin. Tento výsledek může naznačovat menší osobní zkušenost s tímto druhem kriminality v této fázi života.

Věková kategorie 40 – 50 let se vyznačuje tím, že ani jeden respondent neuvedl odpověď „NE“. To znamená, že 75,0 % (27 osob) vnímá kriminalitu jako rostoucí, zatímco 25,0 % (9 osob) si není jistých. Tato skupina se jeví jako jedna z nejvíce přesvědčených o růstu kriminality.

U respondentů nad 50 let odpovědělo „ANO“ 66,7 % (36 osob), což je vyšší podíl než u skupiny 30–40 let, ale nižší než u mladších kategorií. Oproti tomu 9,3 % (5 osob) uvedlo „NE“, což je zde nejvyšší podíl skeptických odpovědí. „NEVÍM“ zvolilo 24,1 % (13 osob).

Celkové výsledky ukazují, že mladší věkové skupiny do 30 let vnímají mravnostní kriminalitu jako rostoucí problém nejvíce, přičemž nejmladší generace do 20 let má zároveň nejnižší podíl nejistých odpovědí. Věk 30 – 40 let přináší nejvyšší míru nejistoty, zatímco u starších respondentů nad 40 let roste přesvědčení o růstu kriminality, přičemž ve věkové skupině 40 – 50 let není žádný respondent, který by odpověděl „NE“.

Graf č. 20 Pocit respondentů, že mravnostní kriminalita za posledních 10 let roste (podle věkové skupiny)

(vytvořeno autorkou)

Vyhodnocení odpovědí na otázku, zda si respondenti myslí, že mravnostní kriminalita v posledních deseti letech roste, ukazuje rozdíly mezi skupinami s různou úrovní vzdělání.

Respondenti se základním vzděláním nejčastěji vnímají růst mravnostní kriminality jako závažný problém, což potvrdilo 75,2 % (118 osob). Pouze 5,7 % (9 osob) uvedlo, že kriminalita neroste, a 19,1 % (30 osob) si tímto vývojem není jistých. Tento výsledek naznačuje, že lidé s nižším vzděláním mají silnější přesvědčení o tom, že se situace v oblasti mravnostní kriminality zhoršuje.

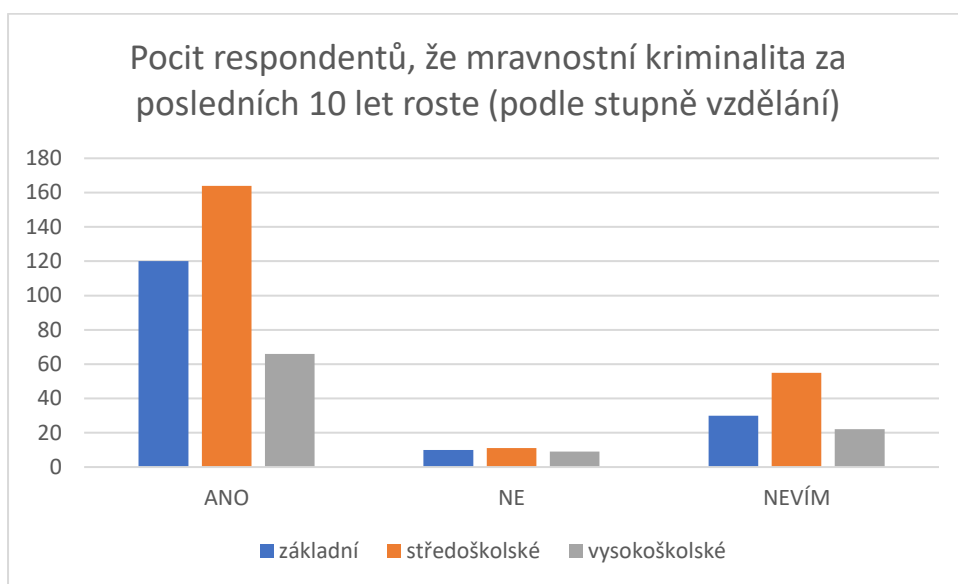
Podobný trend je patrný i u středoškolsky vzdělaných respondentů, kde 71,4 % (162 osob) uvedlo, že mravnostní kriminalita roste. Opačný názor mělo 4,8 % (11 osob) a 23,8 % (54 osob) nebylo schopno situaci posoudit. V této skupině je podíl nejistých odpovědí o něco vyšší než u lidí se základním vzděláním, což může souviset s širší dostupností informací a schopností vnímat problematiku z více úhlů pohledu.

Nejnižší míru přesvědčení o růstu mravnostní kriminality projevili respondenti s vysokoškolským vzděláním, kde odpověď „ANO“ zvolilo 68,0 % (66 osob). Naopak 9,3 % (9 osob) si myslí, že kriminalita neroste, což je nejvyšší podíl nesouhlasných odpovědí ze všech vzdělanostních skupin 22,7 % (22 osob) respondentů si nebylo jistých. Tento výsledek může naznačovat, že lidé s vyšším vzděláním mají širší přístup

k odborným informacím a statistikám, což jim umožňuje kritičtější pohled na problematiku.

Celkově výsledky ukazují, že napříč všemi vzdělanostními skupinami převažuje názor, že mravnostní kriminalita v posledních deseti letech roste. Přesto lze pozorovat mírně nižší míru přesvědčení o tomto trendu u vysokoškolsky vzdělaných respondentů, zatímco lidé se základním vzděláním vnímají tento nárůst nejvýrazněji.

Graf č. 21 Pocit respondentů, že mravnostní kriminalita za posledních 10 let roste (podle stupně vzdělání)

(vytvořeno autorkou)

Položka č. 10: Jaké faktory podle Vás nejvíce ovlivňují četnost mravnostní trestné činnosti? (vyberte jednu možnost)

Tabulka č. 10 Jaké faktory podle Vás nejvíce ovlivňují četnost mravnostní trestné činnosti?

ODPOVĚĎ	RESPONZÍ	PODÍL
Nedostatečné tresty pro pachatele	227	47,2%
Nízká informovanost obětí	38	7,9%
Rozmach sociálních sítí	125	26,0%
Ekonomické problémy / chudoba	23	4,8%
Migrace obyvatelstva	49	10,2%
Jiná (prosím uveďte)	21	4,4%

(zdroj Survio)

Vyhodnocení odpovědí na otázku, jaké faktory podle respondentů nejvíce ovlivňují četnost mravnostní trestné činnosti, ukazuje, že veřejnost vnímá jako hlavní příčinu tohoto druhu kriminality především nedostatečné tresty pro pachatele. Tento faktor označilo 47,2 % respondentů (227 osob), což naznačuje, že lidé mají pocit, že současná legislativa a tresty nejsou dostatečně odstrašující a nezajišťují efektivní prevenci těchto činů.

Druhým nejčastěji zmiňovaným faktorem byl rozmach sociálních sítí, který uvedlo 26,0 % respondentů (125 osob). Tento výsledek reflektuje rostoucí obavy ze zneužívání online platform k páchání mravnostní kriminality, například prostřednictvím kyberšikany, sexuálního obtěžování nebo šíření nelegálního obsahu.

Na třetím místě se umístila migrace obyvatelstva, kterou jako faktor ovlivňující četnost mravnostní kriminality označilo 10,2 % respondentů (49 osob). Tato odpověď naznačuje, že někteří respondenti mohou vnímat migraci jako potenciální zdroj kriminality, ačkoliv skutečný vliv tohoto faktoru je otázkou odborných analýz a statistik.

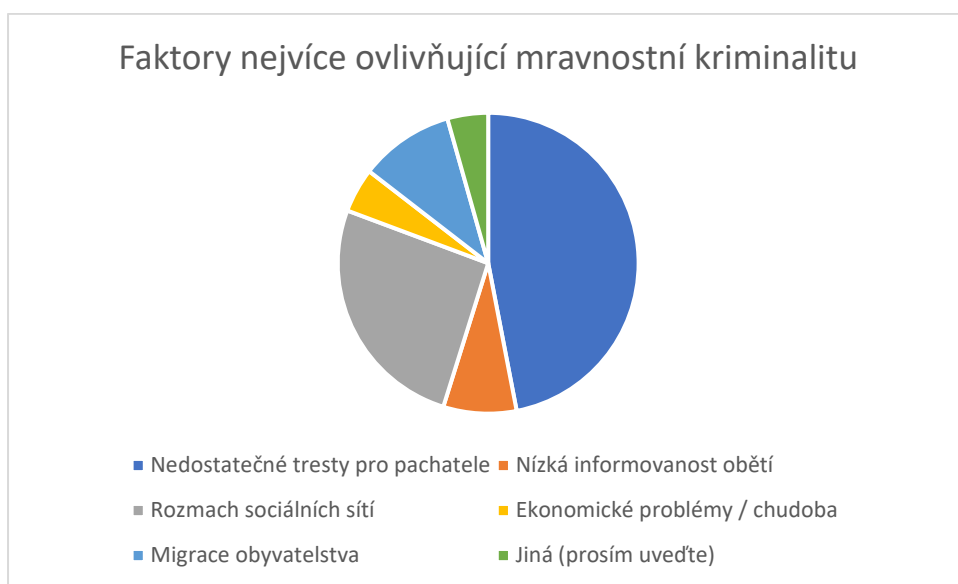
Pouze 7,9 % respondentů (38 osob) se domnívá, že hlavním problémem je nízká informovanost obětí, což naznačuje, že informovanost veřejnosti o této problematice není vnímána jako klíčový faktor ovlivňující četnost trestných činů, ačkoliv hraje roli v jejich oznamování a prevenci.

Ekonomické problémy a chudobu označilo jako hlavní faktor 4,8 % respondentů (23 osoby), což naznačuje, že tento aspekt je vnímán jako méně významný oproti jiným faktorům.

Kategorie „Jiná (prosím uveďte)“ byla vybrána 4,4 % respondentů (21 osob), což naznačuje, že existují i další důvody, které nejsou explicitně zahrnuty v nabízených možnostech.

Celkové výsledky ukazují, že veřejnost vnímá represivní složku trestního systému jako klíčový prvek ovlivňující četnost mravnostní kriminality, zatímco faktory jako ekonomická situace nebo informovanost obětí jsou považovány za méně významné. Významný podíl hlasů získaly i moderní technologie a sociální sítě, které stále více ovlivňují dynamiku této trestné činnosti.

Graf č. 22 Faktory nejvíce ovlivňující mravnostní kriminalitu

(vytvořeno autorkou)

Vyhodnocení odpovědí na otázku, jaké faktory podle respondentů nejvíce ovlivňují četnost mravnostní trestné činnosti, ukazuje, že ženy i muži vnímají jako hlavní příčinu tohoto druhu kriminality nedostatečné tresty pro pachatele. Tento faktor označilo 49,0 % žen (148 osob) a 44,1 % mužů (78 osob), což naznačuje, že obě pohlaví mají pocit, že současná legislativa a sankce nejsou dostatečně odstrašující a nezajišťují efektivní prevenci těchto činů.

Druhým nejčastěji zmiňovaným faktorem byl rozmach sociálních sítí, který uvedlo 28,1 % žen (85 osob) a 22,6 % mužů (40 osob). Tento výsledek reflektuje obavy ze zneužívání online platforem k páčání mravnostní kriminality, přičemž ženy vnímají tento faktor jako významnější hrozbu než muži.

Na třetím místě se umístila migrace obyvatelstva, kterou jako faktor ovlivňující četnost mravnostní kriminality označilo 13,0 % mužů (23 osob) a 8,3 % žen (25 osob). Tento rozdíl naznačuje, že muži vnímají migraci jako potenciálně rizikovější faktor než ženy, ačkoliv skutečný vliv tohoto jevu je otázkou odborných analýz a statistik.

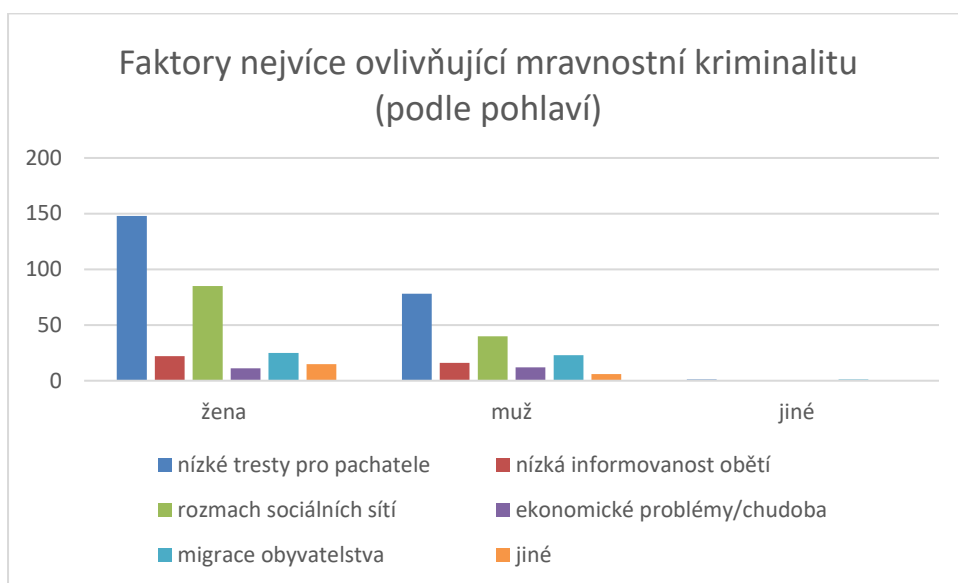
Nízkou informovanost obětí označilo jako hlavní příčinu 7,3 % žen (22 osob) a 9,0 % mužů (16 osob). Tento faktor není respondenty vnímán jako klíčový, přesto hraje roli v ochotě obětí činy nahlašovat a přispívá k prevenci dalších trestných činů.

Ekonomické problémy a chudobu označilo jako hlavní faktor pouze 3,6 % žen (11 osob) a 6,8 % mužů (12 osob), což ukazuje, že tento aspekt je považován za méně významný ve srovnání s jinými faktory.

Kategorie „Jiné (prosím uveďte)“ byla vybrána 5,0 % žen (15 osob) a 3,4 % mužů (6 osob), což naznačuje, že existují i další důvody, které nejsou explicitně zahrnuty v nabízených možnostech.

Celkové výsledky ukazují, že ženy častěji než muži vnímají jako hrozbu rozmach sociálních sítí, zatímco muži častěji reflektují migraci obyvatelstva jako potenciální faktor ovlivňující četnost mravnostní kriminality. Hlavním zjištěním však zůstává, že veřejnost napříč pohlavími považuje za klíčový problém nízké tresty pro pachatele, přičemž ostatní faktory, jako je ekonomická situace či informovanost obětí, jsou hodnoceny jako méně významné.

Graf č. 23 Faktory nejvíce ovlivňující mravnostní kriminalitu (podle pohlaví)

(vytvořeno autorkou)

Vyhodnocení odpovědí na otázku, jaké faktory podle respondentů nejvíce ovlivňují četnost mravnostní trestné kriminality, ukazuje, že napříč všemi úrovněmi vzdělání je nedostatečnost trestů pro pachatele vnímána jako hlavní příčina tohoto druhu kriminality. Tento faktor označilo 51,9 % respondentů se základním vzděláním (82 osob), 46,1 % respondentů se středoškolským vzděláním (105 osob) a 41,8 % respondentů s vysokoškolským vzděláním (41 osob). Výsledky naznačují, že čím nižší úroveň vzdělání, tím častěji lidé vnímají mírnost trestů jako hlavní problém.

Druhým nejčastěji zmiňovaným faktorem byl rozmach sociálních sítí, který uvedlo 27,2 % respondentů se základním vzděláním (43 osob), 24,6 % respondentů se středoškolským vzděláním (56 osob) a 26,5 % respondentů s vysokoškolským vzděláním (26 osob). Tento faktor je tedy vnímán podobně napříč různými vzdělanostními skupinami, což reflektuje obecné obavy ze zneužívání online platforem k páčání mravnostní kriminality.

Na třetím místě se umístila migrace obyvatelstva, kterou jako faktor ovlivňující četnost mravnostní kriminality označilo 10,1 % respondentů se základním vzděláním (10 osob), 10,1 % středoškolsky vzdělaných respondentů (23 osob) a 16,3 % vysokoškolsky vzdělaných respondentů (16 osob). Výsledky naznačují, že tento faktor je významnější pro respondenty s vyšším vzděláním, kteří mohou vnímat širší souvislosti spojené s migrací a jejími dopady na kriminalitu.

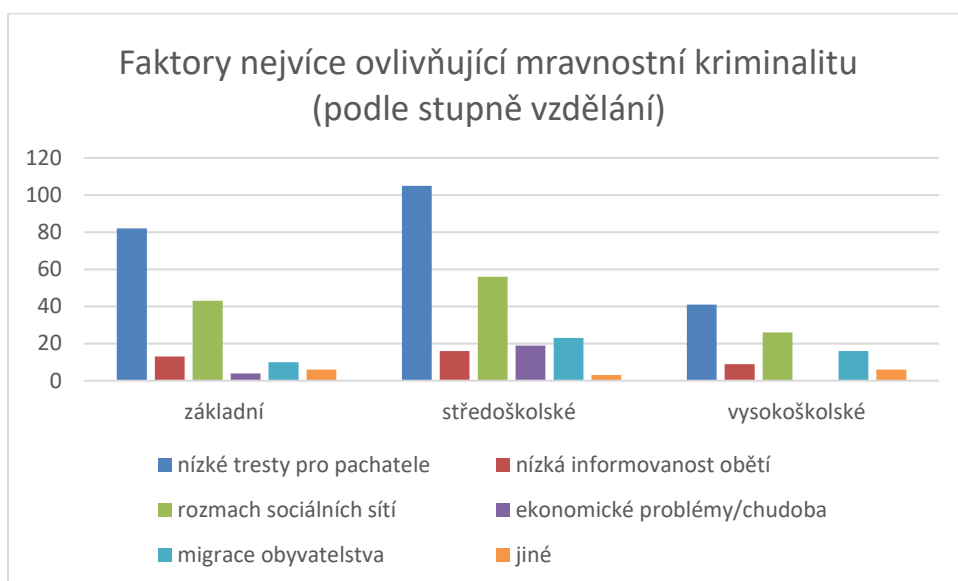
Nízkou informovanost obětí označilo jako hlavní příčinu 8,2 % respondentů se základním vzděláním (13 osob), 7,0 % respondentů se středoškolským vzděláním (16 osob) a 9,2 % respondentů s vysokoškolským vzděláním (9 osob). Tento faktor není vnímán jako zásadní, přesto hraje roli v oznamování trestných činů a prevenci.

Ekonomické problémy a chudobu označilo jako hlavní faktor pouze 2,5 % respondentů se základním vzděláním (4 osoby), 8,3 % středoškolsky vzdělaných respondentů (19 osob) a žádný z respondentů s vysokoškolským vzděláním. To naznačuje, že lidé s nižším vzděláním méně spojují ekonomickou situaci s mravnostní kriminalitou, zatímco mezi středoškolsky vzdělanými je tento faktor vnímán o něco častěji.

Kategorie „Jiné (prosím uveďte)“ byla vybrána 3,8 % respondentů se základním vzděláním (6 osob), 1,3 % respondentů se středoškolským vzděláním (3 osoby) a 6,1 % respondentů s vysokoškolským vzděláním (6 osob), což naznačuje, že lidé s vyšším vzděláním mají tendenci vnímat i další faktory, které nebyly explicitně uvedeny v možnostech.

Celkové výsledky ukazují, že vnímání příčin mravnostní kriminality se mírně liší podle úrovně vzdělání. Zatímco respondenti se základním vzděláním nejčastěji označují nízké tresty pro pachatele, vysokoškolsky vzdělaní lidé více reflektují migraci obyvatelstva jako možný faktor ovlivňující kriminalitu. Ekonomické problémy jsou jako příčina vnímány především u středoškolsky vzdělaných respondentů, zatímco vysokoškoláci tento faktor téměř nezmiňují. Celkově je však represivní složka trestního systému napříč všemi skupinami vnímána jako klíčový prvek ovlivňující četnost mravnostní kriminality, zatímco faktory jako informovanost obětí či ekonomická situace jsou považovány za méně významné.

Graf č. 24 Faktory nejvíce ovlivňující mravnostní kriminalitu (podle stupně vzdělání)

(vytvořeno autorkou)

Vyhodnocení odpovědí na otázku, jaké faktory podle respondentů nejvíce ovlivňují četnost mravnostní trestné kriminality, ukazuje, že napříč všemi věkovými kategoriemi je nedostatečnost trestů pro pachatele vnímána jako hlavní příčina tohoto druhu kriminality. Tento faktor označilo 57,5 % respondentů do 20 let (104 osob), 46,2 % respondentů ve věku 20 – 30 let (54 osob), 34,4 % respondentů ve věku 30 – 40 let (31 osob), 25,7 % respondentů ve věku 40 – 50 let (9 osob) a 56,9 % respondentů starších 50 let (29 osob). Výsledky naznačují, že tento faktor je vnímán jako nejzásadnější především u nejmladších a nejstarších respondentů, zatímco lidé ve středním věku jej označují méně často.

Druhým nejčastěji zmiňovaným faktorem byl rozmach sociálních sítí, který uvedlo 23,8 % respondentů do 20 let (43 osob), 24,8 % respondentů ve věku 20 – 30 let (29 osob), 28,9 % respondentů ve věku 30 – 40 let (26 osob), 34,3 % respondentů ve věku 40–50 let (12 osob) a 29,4 % respondentů starších 50 let (15 osob). Tento faktor je tedy vnímán napříč všemi věkovými kategoriemi, přičemž s rostoucím věkem jeho význam mírně stoupá.

Na třetím místě se umístila migrace obyvatelstva, kterou jako faktor ovlivňující četnost mravnostní kriminality označilo 5,5 % respondentů do 20 let (10 osob), 12,0 % respondentů ve věku 20 – 30 let (14 osob), 20,0 % respondentů ve věku 30 – 40 let (18 osob), 11,4 % respondentů ve věku 40 – 50 let (4 osoby) a 5,9 % respondentů starších

50 let (3 osoby). Výsledky naznačují, že lidé ve věku 30–40 let vnímají tento faktor jako nejvýznamnější ve srovnání s ostatními věkovými skupinami.

Nízkou informovanost obětí označilo jako hlavní příčinu 7,7 % respondentů do 20 let (14 osob), 9,4 % respondentů ve věku 20 – 30 let (11 osob), 6,7 % respondentů ve věku 30 – 40 let (6 osob), 14,3 % respondentů ve věku 40 – 50 let (5 osob) a 3,9 % respondentů starších 50 let (2 osoby). Tento faktor je nejvýrazněji vnímán u respondentů mezi 40 a 50 lety, zatímco u starších osob jeho význam výrazně klesá.

Ekonomické problémy a chudobu označilo jako hlavní faktor pouze 3,3 % respondentů do 20 let (6 osob), 1,7 % respondentů ve věku 20 – 30 let (2 osoby), 8,9 % respondentů ve věku 30 – 40 let (8 osob), 11,4 % respondentů ve věku 40 – 50 let (4 osoby) a 3,9 % respondentů starších 50 let (2 osoby). Tento aspekt je tedy nejčastěji vnímán jako významný u osob mezi 30 a 50 lety, zatímco u mladších i starších osob je považován za méně důležitý.

Kategorie „Jiné (prosím uveďte)“ byla vybrána 3,3 % respondentů do 20 let (6 osob), 6,0 % respondentů ve věku 20 – 30 let (7 osob), 1,1 % respondentů ve věku 30 – 40 let (1 osoba), 5,7 % respondentů ve věku 40 – 50 let (2 osoby) a žádný z respondentů starších 50 let.

Celkové výsledky ukazují, že vnímání příčin mravnostní kriminality se liší podle věkové kategorie. Nejmladší a nejstarší respondenti nejčastěji považují za hlavní problém nízké tresty pro pachatele, zatímco lidé ve středním věku častěji reflektují migraci obyvatelstva a ekonomické problémy jako potenciální faktory ovlivňující kriminalitu. Rozmach sociálních sítí je považován za významný napříč všemi věkovými skupinami, přičemž s rostoucím věkem jeho vnímání mírně roste. Informovanost obětí je nejvíce zmiňována ve věkové skupině 40 – 50 let, zatímco u starších osob je považována za méně významnou. Celkově se však ukazuje, že represivní složka trestního systému je napříč věkovými kategoriemi vnímána jako klíčový prvek ovlivňující četnost mravnostní kriminality, zatímco faktory jako ekonomická situace nebo informovanost obětí jsou považovány za méně významné.

Graf č. 25 Faktory nejvíce ovlivňující mravnostní kriminalitu (podle věkové skupiny)

(vytvořeno autorkou)

7.4 Vyhodnocení praktické části

V této kapitole jsou vyhodnoceny výsledky dotazníkového šetření v kontextu předem formulovaných hypotéz. Zároveň je provedena interpretace získaných dat a zhodnocení jejich významu pro celkové závěry výzkumu.

Hypotéza H1: Většina respondentů se domnívá, že mravnostní trestná činnost za posledních deset let stoupá.

Výsledky ukázaly, že 71,9 % respondentů uvedlo, že se domnívá, že mravnostní kriminalita v posledních deseti letech roste. Tento údaj jasně potvrzuje platnost hypotézy H1, neboť většina respondentů skutečně vnímá tento typ kriminality jako rostoucí problém.

Hypotéza H1.a: Ženy jsou více přesvědčeny, že mravnostní trestná činnost za posledních deset let stoupá.

Z výsledků vyplývá, že 77,6 % žen se domnívá, že mravnostní kriminalita roste, zatímco u mužů tento názor zastává 62,5 % respondentů. Tento rozdíl potvrzuje platnost hypotézy H1.a, neboť ženy vnímají nárůst této kriminality častěji než muži.

Hypotéza H1.b: Starší respondenti, oproti mladším věkovým skupinám, jsou více přesvědčeni, že mravnostní trestná činnost za posledních deset let stoupá.

Analýza odpovědí podle věkových skupin ukázala, že nejvyšší podíl kladných odpovědí byl u respondentů do 20 let (76,1 %) a 20 – 30 let (76,1 %). Ve věkové skupině 30 – 40 let tento podíl výrazně klesl na 60,0 %, přičemž ve skupině 40 – 50 let vzrostl zpět na 75,0 % a u respondentů 50 a více let dosáhl 66,7 %.

Přestože starší věkové skupiny (40 a více let) vykazují vysokou míru přesvědčení o růstu kriminality, výsledky ukazují, že nejmladší respondenti jsou nejpřesvědčenější o nárůstu této trestné činnosti. Mezi věkovými skupinami 30 – 40 let a 50 a více let je patrný pokles tohoto přesvědčení.

Vzhledem k těmto zjištěním je možné říci, že hypotéza H1.b byla částečně potvrzena. Přestože starší respondenti (zejména nad 40 let) stále vnímají nárůst kriminality jako závažný problém, nejmladší respondenti do 20 let vykazují ještě vyšší míru přesvědčení o růstu této kriminality. Výsledky tedy ukazují, že vnímání růstu kriminality není jednoznačně vyšší u starších respondentů, ale spíše kolísá mezi věkovými kategoriemi.

Hypotéza H1.c: Respondenti se základním vzděláním, oproti respondentům s vyšším vzděláním, jsou více přesvědčeni, že mravnostní trestná činnost za posledních deset let stoupá.

Podle výsledků 75,2 % respondentů se základním vzděláním uvedlo, že mravnostní kriminalita roste, což je vyšší podíl než u respondentů se středoškolským (71,4 %) a vysokoškolským vzděláním (68,0 %). Hypotéza H1.c tedy byla potvrzena, jelikož respondenti s nižším vzděláním častěji vnímají nárůst tohoto druhu kriminality.

7.4.1 Interpretace výsledků

Výzkum přinesl několik významných poznatků o vnímání mravnostní kriminality ve společnosti:

Povědomí o pojmu „mravnostní kriminalita“ mělo pouze 46,6 % respondentů, což ukazuje na poměrně nízkou informovanost veřejnosti o této problematice. Tento údaj naznačuje, že velká část populace nemá jasnou představu o tom, co tento pojem zahrnuje, což může vést k podceňování nebo zkreslenému vnímání této kriminality. Nejnižší míru povědomí vykazovali nejmladší respondenti, přičemž s rostoucím věkem se povědomí o tomto pojmu zvyšovalo. To vypovídá o tom, že vzdělávání a osvěta o mravnostní

kriminalitě by měly být více zaměřeny na mladší generace a začleněny do školní výuky i mimoškolních aktivit.

Osobní zkušenost s tímto typem kriminality uvedlo 45,5 % respondentů, přičemž ženy uváděly tuto zkušenost častěji než muži. Tento fakt může souviset s vyšší mírou ohrožení žen v oblasti sexuálního násilí a obtěžování. Zároveň to může naznačovat, že ženy jsou více ochotné sdílet své zkušenosti a otevřeněji hovořit o této problematice.

Nejčastějším trestným činem bylo sexuální obtěžování (63,5 %), následované šířením pornografie (46,3 %) a znásilněním (26,3 %). Tento výsledek potvrzuje, že sexuální obtěžování je nejrozšířenější formou mravnostní kriminality a že mnoho lidí se s tímto jednáním setkává ve svém okolí. Šíření pornografie, zejména prostřednictvím digitálních platforem, je dalším častým jevem, což reflektuje současné trendy v online prostředí. Znásilnění je sice méně časté než sexuální obtěžování, ale stále představuje významný společenský problém s vážnými důsledky pro oběti.

Hlavním faktorem ovlivňujícím mravnostní kriminalitu byly podle respondentů nedostatečné tresty pro pachatele (47,2 %) a rozmach sociálních sítí (26,0 %). Výsledky ukazují, že veřejnost má pocit, že právní systém není dostatečně přísný, což může vést k menší ochotě obětí nahlašovat trestné činy a k menší preventivní funkci trestního práva. Sociální sítě byly vnímány jako významný faktor usnadňující páchání mravnostní kriminality, zejména ve formě kybernetického sexuálního obtěžování, vydírání nebo nelegálního šíření explicitního obsahu. Tento trend poukazuje na nutnost zaměřit se na online bezpečnost a prevenci trestné činnosti v digitálním prostředí.

Celkově lze konstatovat, že výzkumné šetření potvrdilo některé obecné předpoklady o vnímání mravnostní kriminality ve společnosti. Většina respondentů ji považuje za vážný společenský problém a domnívá se, že její četnost roste. Zároveň se ukázalo, že ženy a starší respondenti vnímají tento problém intenzivněji než muži a mladší generace.

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala problematikou mravnostní trestné činnosti z pohledu kriminologie a trestního práva, přičemž jejím hlavním cílem bylo nejen popsat a analyzovat tuto formu kriminality, ale také zjistit, jak ji vnímá široká veřejnost. Výzkum umožnil propojení teoretických poznatků s empirickými daty a přinesl cenné závěry týkající se povahy, příčin a prevence této kriminality.

V teoretické části byly podrobně definovány klíčové pojmy trestního práva a kriminologie související s mravnostní kriminalitou. Bylo objasněno, že trestní právo poskytuje normativní rámec pro klasifikaci a postih těchto činů, zatímco kriminologie se zaměřuje na jejich etiologii, dynamiku a dopady na společnost. Byly analyzovány základní právní normy vztahující se k mravnostní trestné činnosti, zejména trestní zákoník, a popsány klíčové skutkové podstaty mravnostních trestných činů, mezi které patří znásilnění, pohlavní zneužití, kuplířství a šíření pornografie.

Dále byla zkoumána charakteristika pachatelů a obětí těchto činů. Výzkum ukázal, že pachatelé mravnostních trestných činů pocházejí z různých sociálních skupin, přičemž mohou být motivováni nejen sexuální deviací, ale také mocenskou dominancí, agresivitou či ekonomickým ziskem. Bylo zjištěno, že značná část pachatelů jsou recidivisté, což ukazuje na nutnost účinnějších resocializačních programů a přísnější kontroly po propuštění z výkonu trestu. Oběťmi mravnostní trestné činnosti jsou nejčastěji ženy, přičemž nejvíce postiženou skupinou jsou ženy ve věku 15 až 30 let. Výzkum však ukázal, že s některou formou této kriminality mají zkušenost i muži, ačkoliv v menší míře. Zejména v případech sexuálního obtěžování a znásilnění je patrné, že ženy jsou oběťmi častěji, což může být důsledkem nejen vyššího výskytu těchto činů, ale i větší ochoty žen o svých zkušenostech hovořit. Naopak u jiných forem mravnostní kriminality, jako je šíření pornografie nebo kuplířství, jsou rozdíly mezi pohlavími méně výrazné.

Viktimologie se zabývá analýzou faktorů, které zvyšují pravděpodobnost, že se jednotlivec stane obětí trestného činu. Z výzkumu vyplývá, že vnímání mravnostní kriminality se liší podle pohlaví – ženy častěji uvádějí přímou zkušenost, zatímco muži častěji odpovídají nejistě, což může naznačovat odlišný přístup k definování této trestné činnosti. Důležitým zjištěním je také fakt, že poměrně vysoký počet respondentů si nebyl jistý, zda se s mravnostní kriminalitou setkal, což poukazuje na potřebu větší informovanosti veřejnosti o tom, co do této kategorie trestných činů spadá.

Praktická část práce se zaměřila na analýzu vnímání mravnostní trestné činnosti mezi širokou veřejností prostřednictvím dotazníkového šetření. Výsledky ukázaly, že většina respondentů vnímá tuto formu kriminality jako závažný společenský problém a je přesvědčena, že její výskyt v posledních letech roste. Tento názor je podpořen oficiálními statistikami, které naznačují nejen rostoucí počet registrovaných případů, ale také vyšší ochotu obětí tyto činy nahlašovat. Zároveň se však ukázalo, že veřejnost nemá dostatečné povědomí o konkrétních právních aspektech těchto trestných činů a ne vždy správně rozlišuje mezi jednotlivými skutkovými podstatami.

Důležitým zjištěním bylo, že velká část respondentů považuje tresty za mravnostní trestné činy za příliš mírné. Mnoho z nich se domnívá, že stávající právní úprava neposkytuje dostatečnou ochranu obětem a že pachatelé často dostávají relativně nízké tresty vzhledem k závažnosti spáchaných činů. To ukazuje na potřebu nejen osvěty, ale také možné revize trestní politiky v této oblasti.

Další významný faktor, který výzkum identifikoval, je vliv digitálních technologií na mravnostní kriminalitu. Internetové prostředí usnadňuje šíření nelegálního obsahu, včetně dětské pornografie, a zároveň přispívá k nárůstu kybernetických forem sexuálního násilí. Tento aspekt naznačuje, že prevence mravnostní kriminality nemůže být zaměřena pouze na tradiční formy násilí, ale musí zahrnovat i digitální sféru a posílit ochranu uživatelů, zejména dětí a mladistvých.

Na základě propojení teoretických poznatků a empirického výzkumu lze konstatovat, že efektivní boj proti mravnostní trestné činnosti vyžaduje komplexní přístup, který zahrnuje nejen právní regulaci, ale i preventivní a osvětové programy zaměřené na širokou veřejnost. Významnou roli hraje nejen trestní justice, ale také vzdělávací instituce, média a neziskové organizace, které se zabývají podporou obětí a prevencí kriminality.

Celkové závěry práce naznačují, že současná trestní úprava poskytuje určitý rámec pro postih mravnostních trestných činů, avšak samotná legislativa není dostatečná, pokud není doprovázena adekvátními preventivními kroky a informovaností veřejnosti. Vyšší informovanost veřejnosti o právních možnostech ochrany by mohla zvýšit ochotu obětí tyto činy nahlašovat, což by následně mohlo přispět ke snížení jejich výskytu a efektivnějšímu postihování pachatelů.

Do budoucna by bylo vhodné zaměřit se na detailnější analýzu efektivity trestní politiky a možností jejího zlepšení, například zavedením přísnějších sankcí pro recidivisty nebo rozšířením ochranných opatření pro oběti. Stejně tak by se budoucí výzkum mohl věnovat novým formám mravnostní kriminality souvisejícími s technologickým pokrokem a jejich vlivu na kriminalitu jako celek.

Dle názoru autorky byly veškeré cíle práce naplněny podle očekávání. Teoretická část úspěšně poskytla komplexní pohled na problematiku mravnostní trestné činnosti jak z hlediska trestněprávního, tak z kriminologického. Empirická část přinesla cenné poznatky o vnímání této kriminality veřejností a potvrdila některé předpoklady o spojitosti mezi jejím vnímáním a přesvědčením o jejím nárůstu. Výsledky dotazníkového šetření odpovídají odborným poznatkům uvedeným v teoretické části a ukazují, že veřejnost často vnímá kriminalitu na základě dostupných informací, což může ovlivňovat její pohled na skutečný rozsah a závažnost této trestné činnosti. Práce tak nejen splnila stanovené cíle, ale zároveň otevřela prostor pro další zkoumání faktorů, které formují postoj veřejnosti k této problematice.

Závěrem lze konstatovat, že mravnostní kriminalita představuje komplexní fenomén, jehož řešení vyžaduje součinnost právního, kriminologického a sociálního přístupu. Pro zvýšení ochrany společnosti je nezbytné nejen zpřísnit postih pachatelů, ale také klást důraz na osvětu, prevenci a lepší podporu obětí, které se s touto formou kriminality setkaly. Efektivní řešení této problematiky vyžaduje dlouhodobou strategii, která bude kombinovat represivní opatření s preventivními mechanismy, čímž se zvýší bezpečnost a ochrana základních lidských práv v naší společnosti.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BLÁHA, R. *Trestněprávní aspekty prostituce v České republice*. 1.vyd. Praha: LexisNexis CZ ve spolupráci s Justiční akademií v Kroměříži, 2008, 245 str. ISBN 978-80-86920-29-0.
2. ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. 1. vyd. Praha: EUROUNION, 1998, 252 str. ISBN 80-85858-70-3.
3. ČÍRTKOVÁ, L. *Viktimologie pro forenzní praxi*. 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2014, 160 str. ISBN 978-80-262-0582-1.
4. GÖDTEL, R., UZEL, R. (ed.). *Sexualita a násilí*. 1. vyd. Hamburg: Hoffmann und Campe Verlag, 1992, 192 str. ISBN 80-202-0512-8.
5. GRIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologie*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2014, 536 str. ISBN 978-80-7478-614-3.
6. HOLCR, K. *Kriminológia*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, spol., 2008, 403 str. ISBN 978-80-8078-206-1.
7. CHMELÍK, J. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003, 202 str. ISBN 80-7178-739-6.
8. CHMELÍK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009, 292 str. ISBN 978-80-7201-785-0.
9. JELÍNEK, J. *Kriminologie*. 1. vyd. Praha: Leges, 2021, 632 str. ISBN 978-80-7502-499-2.
10. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. 3. vyd. Praha: Linde, 2008, 968 str. ISBN 978-80-7201-696-9.
11. KOVÁŘ, P. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. 1. vyd. Praha: Maxdorf, 2008, 292 str. ISBN 978-80-7345-161-5.
12. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. 3. vyd. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008, 528 str. ISBN 978-80-7353-376-8.
13. SVATOŠ, R. *Kriminologie*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, 290 str. ISBN 978-80-7380-389-6.
14. SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010, 174 str. ISBN 978-80-86708-21-8.
15. ŠÁMALA, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, 1204 str. ISBN 978-80-7598-764-8.

16. VÁLKOVÁ, H., KUČTA, J., HULMÁKOVÁ, J. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2019, 616 str. ISBN 978-80-7400-732-3.
17. VELIKOVSKÁ, M. *Psychologie obětí trestných činů: proces viktimizace, status oběti a jeho význam, prevence a vyrovnávání se s viktimizací, reálné případy z policejní praxe*. 1. vyd. Praha: Grada, 2016, 168 str. ISBN 978-80-247-4849-8.
18. WEISS, P. a kol. *Sexuologie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010, 724 str. ISBN 978-80-2472-492-8.
19. ZEMAN, P., BLATNÍKOVÁ, Š., FERIDOVÁ, P. *Násilná sexuální kriminalita – Téma pro experty i veřejnost*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2014. 221 str. ISBN 978-80-7338-143-1.

Elektronické zdroje

1. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2013* [online]. 2014 [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>
2. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2023* [online]. 2024 [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2023.aspx>
3. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Vývoj registrované kriminality v roce 2023*. [online]. 2024. [cit. 2024-10-09]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2023.aspx>
4. ŘEPKA, V. *Novinky v roce 2025*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti České republiky. 2024. [cit. 2025-01-16]. Dostupné z: https://msp.gov.cz/en/web/msp/rozcestnik/-/clanek/novinky-v-roce-2025-1?utm_source=chatgpt.com

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. *Zákon č. 40/2009 Sb.: Trestní zákoník. § 187* In: Sbírka zákonů České republiky [online]. 2009, [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#cast2>

2. ČESKO. *Zákon č. 40/2009 Sb.: Trestní zákoník. § 189* In: Sbírka zákonů České republiky [online]. 2009, [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#cast2>
3. ČESKO. *Zákon č. 40/2009 Sb.: Trestní zákoník. § 185* In: Sbírka zákonů České republiky [online]. 2009, [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#cast2>
4. ČESKO. *Zákon č. 40/2009 Sb.: Trestní zákoník. § 191* In: Sbírka zákonů České republiky [online]. 2009, [cit. 2024-11-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#cast2>

Seznam zkratek

TZ – Trestní zákoník

TŘ – Trestní řád

ZSVM – Zákon o soudnictví ve věcech mládeže

Seznam tabulek a grafů

Graf č. 1 Mravnostní kriminalita.....	20
Graf č. 2 Znásilnění.....	23
Graf č. 3 Pohlavní zneužití.....	25
Graf č. 4 Kuplířství	27
Graf č. 5 Šíření pornografie	30
Tabulka č. 1 Jaké je Vaše pohlaví?	41
Tabulka č. 2 Jaký je Váš věk?	42
Tabulka č. 3 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?	43
Tabulka č. 4 Slyšeli jste již o pojmu „mravnostní kriminalita“?	44
Graf č. 6 Povědomí o pojmu mravnostní kriminalita podle věkových skupin.....	45
Graf č. 7 Povědomí o pojmu mravnostní kriminalita podle stupně vzdělání.....	46
Graf č. 8 Povědomí o pojmu mravnostní kriminalita podle pohlaví.....	47
Tabulka č. 6 Považujete mravnostní trestné činy za vážný společenský problém?	48
Graf č. 9 Považujete mravnostní kriminalitu za vážný společenský problém? (podle stupně vzdělání)	49
Graf č. 10 Považujete mravnostní kriminalitu za vážný společenský problém? (podle pohlaví)	50
Graf č. 11 Považujete mravnostní kriminalitu za vážný společenský problém? (podle věkové skupiny)	52
Tabulka č. 7 Setkali jste se někdy s případem, který byste považovali za mravnostní kriminalitu?	52
Graf č. 12 Zkušenost s mravnostní kriminalitou (podle pohlaví)	54
Graf č. 13 Zkušenost s mravnostní kriminalitou (podle věkových skupin)	55
Graf č. 14 Zkušenost s mravnostní kriminalitou (podle stupně vzdělání)	56
Tabulka č. 8 Pokud ANO, jaký typ trestného činu to byl?	57
Graf č. 15 Nejčastější čin mravnostní kriminality	58
Graf č. 16 Nejčastější čin mravnostní kriminality (podle pohlaví).....	59
Graf č. 17 Nejčastější čin mravnostní kriminality (podle stupně vzdělání).....	61
Graf č. 18 Nejčastější čin mravnostní kriminality (podle věkových skupin).....	62
Tabulka č. 9 Máte pocit, že mravnostní kriminalita v posledních 10 letech roste?	63
Graf č. 19 Pocit respondentů, že mravnostní kriminalita za posledních 10 let roste (podle pohlaví)	64

Graf č. 20 Pocit respondentů, že mravnostní kriminalita za posledních 10 let roste (podle věkové skupiny)	66
Graf č. 21 Pocit respondentů, že mravnostní kriminalita za posledních 10 let roste (podle stupně vzdělání)	67
Tabulka č. 10 Jaké faktory podle Vás nejvíce ovlivňují četnost mravnostní trestné činnosti?	68
Graf č. 22 Faktory nejvíce ovlivňující mravnostní kriminalitu.....	69
Graf č. 23 Faktory nejvíce ovlivňující mravnostní kriminalitu (podle pohlaví).....	71
Graf č. 24 Faktory nejvíce ovlivňující mravnostní kriminalitu (podle stupně vzdělání)	73
Graf č. 25 Faktory nejvíce ovlivňující mravnostní kriminalitu (podle věkové skupiny)	75